

”Attityder mot svenska språket är ofta negativa och därför är elever kanske inte så motiverade, och att arbeta som lärare är tungt också ur andra synvinklar”

En studie om universitetsstudenters åsikter om svenskläraryrket

Maria Krankkala

Biämnesavhandling

Nordiska språk

Institutionen för språk- och översättningsvetenskap

Humanistiska fakulteten

Åbo universitet

Juni 2023

The originality of this thesis has been checked in accordance with the University of Turku quality assurance system using the Turnitin OriginalityCheck service.

Examensprogrammet för språkinläring och språkundervisning, Nordiska språk

Maria Krankkala

”Attityder mot svenska språket är ofta negativa och därför är elever kanske inte så motiverade, och att arbeta som lärare är tungt också ur andra synvinklar” – En studie om universitetsstudenters åsikter om svensklärarkyrket

Antal sidor: 42 s., bilagor 10 s.

Syftet med denna studie är att utreda vad första och andra års studenter vid ett finskt universitet tänker om svensklärarkyrket. Jag undersöker vilken andel av universitetsstudenterna vill bli svensklärare och vad de tycker är svensklärarkyrkets bästa och sämsta egenskaper. Vidare studeras studenternas tankar kring sina framtida yrken och därigenom val av examensprogram.

De viktigaste teorierna i denna studie utgörs av Kimber & Sanderssons (1995) samt Malténs (1997) teorier om olika lärartyper. Som material används Webropol-enkät svar av 19 informanter. Informanterna har indelats i två grupper: Grupp 1 består av åtta första års huvudämnesstudenter i nordiska språk och Grupp 2 av 11 andra års huvudämnesstudenter i nordiska språk. I analysen används induktiv innehållsanalys av svaren på de öppna enkätfrågorna medan svaren på flervalsfrågorna analyseras genom deskriptiv statistik.

Resultaten visar att nästan hälften av informanterna har åtminstone tänkt på svensklärarkyrket och kommer förmodligen att genomgå de pedagogiska studierna. Det blir dock klart att informanterna är individer som har olika mål för sina karriärer. Som de mest positiva sidorna av svensklärarkyrket nämns *människonärhet*, medan den mest negativa sidan upplevs vara *elevernas negativa attityd*. Det vore viktigt att stödja de studenterna som vill bli svensklärare och ta hänsyn till de unga svensklärarnas roll i klassrum (och val av lärartyp). Svensklärarkyrkets rykte utgör bara en liten del av den kritik som det finska skolsystemet numera har fått. En längre utbildning för svensklärare kunde vara en lösning till bristen på blivande svensklärare.

Ämnesord: lärarutbildning, svenska, arbetsliv, enkätundersökning, innehållsanalys, kvalitativ forskning

Innehåll

1 Inledning	5
1.1 Syfte och frågeställningar	5
1.2 Material och metod	5
1.3 Disposition	6
2 Vad krävs av svensklärare?	7
2.1 Lärarkompetenser	7
2.2 Lärartyper och läraridentiteter	8
2.3 Förväntningar och andra krav	10
2.4 Språklärodbildningen i Finland	11
3 Arbetsmöjligheter efter studierna i nordiska språk	12
3.1 Ämneslärare i svenska	12
3.2 Språkexpert	13
3.3 Översättare	13
4 Tidigare forskning	15
5 Material och metod	16
5.1 Genomförande av materialinsamlingen	16
5.2 Innehållsanalys	17
5.2.1 Inledning	17
5.2.2 Analysprinciperna i denna studie	18
6 Analys och resultat	19
6.1 Könsfördelning och informanternas biämnen	19
6.2 Tidigare arbetserfarenhet	20
6.3 Varför nordiska språk?	22
6.4 Tankar om drömyrken	26
6.4.1 Yrken med anknytning till nordiska språk	26
6.4.2 Drömyrken	29

6.5 Svenskläraryrke	31
6.5.1 Positiva sidor	34
6.5.2 Negativa sidor	35
7 Sammanfattande diskussion	38
Litteratur	41
Bilagor	43
Bilaga 1. Webropol-enkät	43
Bilaga 2. Tabell 4: Svar av Grupp 1 på frågan om positiva sidor i svenskläraryrket	48
Bilaga 3. Tabell 5: Svar av Grupp 2 på frågan om positiva sidor i svenskläraryrket	49
Bilaga 4. Tabell 6: Svar av Grupp 1 på frågan om negativa sidor i svenskläraryrket	50
Bilaga 5. Tabell 7: Svar av Grupp 2 på frågan om negativa sidor i svenskläraryrket	51
Lyhennelmä	52

1 Inledning

I denna studie undersöker jag tankar kring yrkesval och svenskläraryrket hos första och andra års huvudämnesstudenter i nordiska språk vid ett finskt universitet.

Det finns några tidigare studier om temat, men dessa fokuserar på lärarstudenter som redan vet att de vill bli språk- eller svensklärare. I denna studie består informantgrupperna däremot av studenter som inte ännu har valt något examensprogram eller studieinriktning som avgör vilket slags arbete de kan göra efter att de blivit färdiga med studierna.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med föreliggande studie är att utreda vad för slags åsikter första års och andra års huvudämnesstudenter i nordiska språk vid ett finskt universitet har om sina yrkesval och om de vill jobba som svensklärare eller inte (eller om de redan vet det eller inte). En ytterligare motivering för undersökningen är att läroämnet har behov av denna information i sin planering och vill veta mer om studenternas framtidsplaner vad gäller magisterstudierna, det vill säga vilket examensprogram de är intresserade av och eventuellt ska välja.

I min studie söker jag svar på följande frågor: Hur stor del av första års och andra års huvudämnesstudenter vill bli svensklärare? Vad tänker informanterna överhuvudtaget om att vara svensklärare och vilka slags positiva och negativa sidor ser de i yrket ämneslärare i svenska?

1.2 Material och metod

Material för denna studie insamlades med hjälp av en Webropol-enkät. Enkäten har 18 frågor i tre delar: den första delen gäller bakgrundsinformation av informanterna, den andra delen gäller informanternas tankar kring det framtida arbetslivet och den tredje och sista delen fokuserar på svenskläraryrket.

Enkätsvaren på de öppna frågorna analyseras huvudsakligen kvalitativt genom induktiv innehållsanalys. Analysen av svaren på flervalsfrågorna har också kvantitativa drag då procentandelar används. Resultaten presenteras med hjälp av tabeller och figurer för att ge en kompakt och sammanfattande bild.

1.3 Disposition

Inledningsvis redogör jag för de kompetenser, krav och förväntningar som (svensk)lärare har och diskuterar olika lärartyper och läraridentiteter. Därefter klarlägger jag vilka slags examensprogram och arbetsmöjligheter det finns för studenter i nordiska språk/svenska. Material och metod presenteras i kapitel 5, varefter jag redogör för min analys och mina resultat. Avhandlingen avslutas med en sammanfattande diskussion.

2 Vad krävs av svensklärare?

Svenskläraryrket väcker varierande känslor hos människor när man börjar prata om det. Många minns sina högstadietider och undrar hur någon överhuvudtaget vill gå tillbaka och undervisa i ett ämne som så många rentav avskyr. Svenska kan man dock undervisa i många olika skolor och vid olika undervisningsanstalter för många olika åldersgrupper: utöver högstadiet undervisar man i svenska nuförtiden på lågstadier, på gymnasier, på yrkesskolor, vid högskolor och deras språkcentren och på arbetarinstitut och medborgarinstitut. I detta kapitel redogör jag för olika kompetenser (eller egenskaper) som är viktiga för en svensklärare. Därefter diskuterar jag olika lärartyper och läraridentiteter med anknytning till svenskläraryrket samt förväntningar och andra krav en svensklärare möter i sitt arbete. Avslutningsvis tar jag också upp lärarutbildningen i Finland.

2.1 Lärarkompetenser

När man talar om lärarkompetenser, brukar de vanligen betyda egenskaper eller yrkeskunskaper som en lärare borde ha. Enligt Holm et al. (2007, 6–7) kan man indela dessa i tre större grupper: ämneskompetens, didaktisk kompetens och ledarkompetens.

I ämneskompetens kan man räkna in begrepp, fakta och teorier om undervisningsämnena men också kunskap om forskning och kunskapsutveckling ur en kritisk synpunkt (Holm et al. 2007, 7). Vad gäller svenskläraryrket i Finland, uppnås ämneskompetens med en magisterexamen som innehåller pedagogiska studier (se avsnitt 2.4 samt kapitel 3 för mer information). En vitt utbredd åsikt verkar vara att lärare i Finland har en mycket bra ämneskompetens och denna tycks också vara den delen som lärarstudenter mest övar på under sina pedagogiska studier vid sidan av didaktisk kompetens.

Enligt Holm et al. (2007, 7) innehåller didaktisk kompetens lärarens kunskaper att planera, genomföra och utvärdera sin undervisning. Viktigt är också val av innehåll, metod och motiveringar till dessa val (ibid.). I svenskläraryrket råder språkundervisningens villkor: man undervisar mest i ordförråd, fraser, satser och text samt grammatik, och det är viktigt att undervisa i alla delar av språkkunskaperna, det vill säga hörförståelse och talande samt läsförståelse och skrivande.

Den sista kompetens som Holm et al. (2007, 7) tar upp är ledarkompetens. Med den avses det att läraren behöver kunna organisera och leda en grupp som ska arbeta kollektivt. Också frågor

om disciplin, ordning och elevomsorg och lärarens kunskaper att hantera dessa nämns. (ibid.) Holm et al. (2007, 7–10) beskriver ledarskapet hos en lärare även som beteende där man vågar ta beslut om gruppering av studerande (om de ska arbeta alla tillsammans, i mindre grupper eller ensam), individualisering (hur man kan stödja enstaka studerande på det mest effektiva sättet), planering av undervisning och kontroll i klassrummet men att man samtidigt kan skapa motiverande undervisning för studerande. Man kunde också tala om *Classroom management* (ibid.). Ledarskapet hos svensklärare i Finland kan se olikt ut beroende på åldersnivån eller det institut där man undervisar, men också beroende på den lärartyp som man representerar.

2.2 Lärartyper och läraridentiteter

Det finns flera teorier om olika lärartyper och läraridentiteter, och beroende på teorin är det möjligt att kategorisera lärartyper eller läraridentiteter på olika sätt. I denna studie redogör jag för två teorier närmare. Kimber & Sandersson (1995) indelar lärare i fyra typer: ”den auktoritära”, ”den fulländade”, ”kompisen” och ”hönsmamman – storpappan”. Maltén (1997) däremot presenterar tre lärartyper: den auktoritära läraren, den demokratiska läraren och den passiva läraren (”låt gå läraren”).

Enligt både Kimber & Sandersson (1995) och Maltén (1997) finns det lärare som är auktoritära. Kimber & Sandersson (1995, 76) påpekar att denna lärartyp kan vara något gammalmodig: det viktigaste för denna typ lärare är att följa strikta regler och se till att rättvisa, disciplin och ordning och reda sker i klassrummet. Positivt med en auktoritär lärare är att studerande vet vad som förväntas av dem. Vidare kan man också tänka sig att det för inläring är bäst att ha en tyst miljö där det är ordning. Den auktoritära läraren är dock ofta inte så flexibel, vilket betyder att det är svårt för denna lärartyp att ta till sig nya idéer. Studerande och kollegor kan också anse det vara svårt att diskutera med en sådan lärare. I värsta fall kan det leda till att undervisningen blir för stressig och tråkig och att inläringen inte sker som förväntat. (ibid.) Maltén (1997, 219) tillägger att en auktoritär lärare är en ensam aktör som själv vill fatta beslut och inte vill att någon ifrågasätter hen. Enligt Maltén (ibid.) motiverar, informerar eller rådfrågar denna typ av lärare studerande inte, vilket kan anses som intolerans mot andra människor eller ett behov att framhäva sig själv. Ur de båda teoriernas synvinkel är den auktoritära läraren en ensamvarg som känner ett tungt ansvar och som utför sin kallelse att bevara ordning och reda, vad det än krävs.

”Den fulländade” är enligt Kimber & Sandersson (1995, 31) en lärartyp där lärarens kunskaper och tankar kring att hen är en mycket bra lärare betonas. Denna typ av lärare är något perfektionist, hen vill göra alla arbetsuppgifter så bra som möjligt. Förmodligen tar hen för mycket arbete på sig eftersom hen tror att ingen annan kan göra uppgifterna lika bra. Kollegor och studerande som inte klarar sig så bra kan känna sig inkompetenta med denna typ av lärare. En stor risk är att denna typ av lärare bli utbränt. ”Den fulländade” läraren har ändå en stor passion för sitt arbete och för sina studerades inläring. (ibid.) En något liknande typ är Malténs demokratiska lärare (1997, 219). Den demokratiska läraren tar ansvar för planeringen i klassrummet, står alltid till tjänst att stödja studerande och ser till att de förstår målet och skapar en miljö där öppen kommunikation sker och alla vågar uttrycka sina åsikter. I jämförelse med ”den fulländade”, är den demokratiska läraren dock en lärare som gärna diskuterar med andra om olika arbetssätt, behandlar gruppens åsikter med respekt och delar ansvar. (ibid.) Båda av dessa typer arbetar brinnande för att få studerande lära sig, men den ena gör det helst bara själv och den andra tillsammans med andra.

Den tredje lärartypen i Kimber & Sanderssons lista (1995) är ”kompisen”. Denna typ av lärare vill gärna bli vän med studerande (Kimber & Sandersson 1995, 21). Styrkor med denna lärartyp är en bra kommunikation med studerande som leder till ett bra samarbete, men det finns fler risker än fördelar: en lärare som är kompis med studerande kan lätt väcka kontroverser bland studerande när hen börjar bestämma om saker i klassrummet, tar mer ansvar för inläringen och förutsätter att gemensamma regler följs. Det kan också finnas osäkerhet mellan kollegor till exempel kring betygsättning, om en lärare beter sig som en kompis med studerande. (ibid.) Maltén (1997, 219) talar inte om lärare som vill vara kompis med de studerande men tar upp lärartypen som heter den passiva läraren (eller ”låt gå läraren”). Denna lärartyp är mycket passiv och ger nästan all makt till studerande: de får ta ansvar och bestämma över sig själva. Det kan finnas vissa ramar inom vilka denna lärartyp låter sin grupp arbeta, men hen står mest i bakgrunden och anses som en utomstående i gruppen. (ibid.) Både ”kompisen” och den passiva läraren verkar ha svårt att ta ansvar. Dessa lärartyper kan vara vanligare bland unga lärare som ännu söker sin plats i arbetslivet och/eller bland lärare som egentligen hellre gjorde något annat arbete och kanske funderar på att byta yrke. Speciellt unga lärare som kanske i högre grad identifierar sig med studerande än de äldre kollegorna kan ha svårt att bete sig som lärare som behöver ta ansvar, bestämma i klassrummet och skapa en opartisk miljö för alla studerande. De minns så klart hur det var att vara studerande själv och hur de kanske själva förhöll sig till skolans regler och olika typer av lärare. Genom att vara en kompis med studerande hoppas unga

lärare kanske att det blir trevligare för alla att vara i skolan och att det inte ska uppstå traumatiska upplevelser om för strikta lärare längre.

Den fjärde lärartypen enligt Kimber & Sandersson (1995) är ”hönsmamman – storpappan”. I Malténs lista finns inget motsvarande. Kimber & Sandersson (1995, 66–67) beskriver ”hönsmamman” eller ”storpappan” som en lärare som gärna tar mycket ansvar för de studerandes uppfostran samt skyddar dem och tar hand om dem. Om detta håller sig inom de gränser för vad man får göra som lärare, är allt bra, men om det går över gränsen, kan det uppstå problem med föräldrarna. Alla lärare är givetvis intresserade av sina studerande, men det finns skillnader i hur stort intresset är. (ibid.) Denna lärartyp avspeglar kanske en äldre lärare som känner sina studerande väl och vill bara att de har det mycket bra och att de får framgång i livet.

Vad för slags lärartyp eller läraridentitet man ska ha beror förmodligen också på arbetsplatsen och på de studerandes ålder. Med vuxna (vid medborgar- och arbetarinstitutionen) fungerar det kanske bäst att vara ”en kompis”, men på högstadiet behöver en lärare sannolikt vara lite mer auktoritär. Hur en lärare är, är oftast en kombination av dessa olika typer. Alla lärare skapar sin läraridentitet själva utgående från sina egna erfarenheter i sitt personliga liv och i arbetsliv.

2.3 Förväntningar och andra krav

Nyligen har läraryrket och de förväntningar som lärare har i samhället offentligt diskuterats. YLE (2023) publicerade en artikel om lärarnas mål i arbetet där det framkom att lärare är mycket *självcentrerade*. Med detta begrepp menas det enligt artikeln att blivande lärare vill vara lyckliga, förverkliga sig själva, skaffa ett hem och en familj och leva ett behagligt liv. Detta verkar strida emot läraryrkets målsättningar som enligt artikeln är att påverka samhället och att tänka på etiska frågor kring de studerandes uppväxt och inlärande och som inte förverkligas (ibid.). Artikeln fick med all rätt mycket kritik, men lyfte också fram de förväntningar som lärare länge har haft och uppenbarligen ännu återfinns i det finska samhället.

YLE:s artikel baserar sig på en studie av Kuusisto & Rissanen (under publicering), som i sin tur baserar sig på en tidigare studie av Kuusisto et al. (2022). Kort sammanfattat avslöjar studien, där finska och nederländska högskolestudenter har undersökts, att finska studenter beskriver sina framtidsmål ur en mer självcentrerad synvinkel och har få eller inga mål som gäller att ”förbättra världen”, d.v.s. att ingripa samhälleliga och globala problem (ibid.). I YLE:s artikel (2023) har man kanske förenklat saken lite för mycket: att ha framtidsmål som gäller t.ex. familj utesluter inte att man också skulle vilja förbättra samhället. Men resultaten är ändå

intressanta och berättar mycket, inte bara om förväntningar utan också om de målsättningar som lärarstudenter har för sin framtid.

Diskussionen kring detta är viktig: det tycks finnas en förväntning att lärare ska vara aktiva samhällsmedlemmar som vill rätta orättvisor och förändra världen. I praktiken betyder detta dock ofta att lärarna förväntas att alltid stå till tjänst, d.v.s. gränsen mellan arbete och fritid är otydlig. Lärararbetet anses ofta också som kallelse, vilket kan betyda att man måste göra ”alla möjliga” arbetsuppgifter utan att få betalt. Detta kan kopplas ihop med den offentliga diskussionen om ”tvångssvenskan” i Finland som kan vara en av anledningarna till svenskläraryrkets nuvarande rykte och yrkets lägre attraktivitet bland universitetsstudenter.

2.4 Språkläraryrket i Finland

Det är naturligtvis nyttigt att tänka på kompetenser, identiteter, förväntningar och krav kring svenskläraryrket, men den viktigaste lärarkompetensen bör vara att skaffa en lärarutbildning. I Finland finns det vanligen ett sätt att bli svensklärare: genom universitetsstudier i nordiska språk eller svenska samt pedagogiska studier som krävs för att man ska få behörighet som ämneslärare. I avsnitt 3.1 *Ämneslärare i svenska* diskuteras språkläraryrket och svenskläraryrket närmare.

3 Arbetsmöjligheter efter studierna i nordiska språk

Att skaffa en yrkesbehörighet i nordiska språk sker vanligen genom att bli färdig med en magisterexamen i språk. Det finns olika alternativ vid olika finska universitet, men grovt kan man indela examensprogram eller studieinriktningar i nordiska språk eller svenska på magisternivån i tre huvudkategorier: man kan välja mellan ämneslärare i svenska, språkexpert och översättare. Beroende på universitetet kan det också vara möjligt att skaffa en dubbel behörighet eller en trippel behörighet av dessa. Om man vill undervisa på gymnasienivå, måste man ha en magisterexamen som innehåller fördjupade studier i huvudämnet (120 studiepoäng), ämnesstudier (60 studiepoäng) i andra ämnen som man undervisar i samt pedagogiska studier (60 studiepoäng).¹

Det finns sex universitet i Finland där man kan studera nordiska språk eller svenska: Åbo universitet, Tammerfors universitet, Helsingfors universitet, Uleåborg universitet, Jyväskylä universitet och Östra Finlands universitet. Tidigare var det också möjligt vid Vasa universitet, men enligt deras websidor (2023) blev det nedlagt i slutet av 2020. I detta kapitel diskuterar jag närmare dessa tre studieriktningar eller examensprogram och vägar till dem vid olika finska universitet.

3.1 Ämneslärare i svenska

Vid några finska universitet är ämneslärarstudier en av de studieinriktningar som erbjuds för studenter i nordiska språk eller svenska på magisternivå. Ämneslärarstudier fullförs vanligen i två år och innefattar pedagogiska studier som vanligen tar ett år (60 studiepoäng) och fördjupade studier i nordiska språk/svenska på 60 poäng. Åbo universitet (2023), Uleåborg universitet (2023) och Östra Finlands universitet (2023) har ett sådant examensprogram för ämneslärare. Vid Åbo universitet kan man dock avlägga en del av de pedagogiska studierna på kandidatnivån och i så fall inkludera biämnesstudier i magisterstudier, d.v.s. det finns mycket flexibilitet i hur man kan sätta ihop sin examen.

Jyväskylä universitet (2023) har två alternativ för ämneslärarstudier: man kan välja ”det vanliga programmet” eller specialisera sig i språkmedveten och flerspråkig undervisning under ämneslärarstudier. Vid Jyväskylä universitet varar ämneslärarstudier dock längre: dessa två

¹ Förordning om behörighetsvillkoren för personal inom undervisningsväsendet (986/05 10 §) på <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1998/19980986>

program erbjuds redan på kandidatnivån, vilket betyder att ämneslärarstudier pågår i detta fall hela universitetstiden (som vanligen tar 5 år). Studenterna söker alltså direkt till språkläroinriktningen.

Helsingfors universitet (2023) och Tammerfors universitet (2023) har däremot ett generellt examensprogram för alla studenter i svenska eller nordiska språk och det finns inget separat program för ämneslärare, utan specialisering som ämneslärare sker genom att sammankoppla de pedagogiska studierna i magisterstudierna. Vid Helsingfors universitet är det enligt deras websidor (2023) möjligt att skaffa sig en lärarbehörighet som modersmåls lärare vid svenskspråkiga skolor i båda studieinriktningarna av examensprogrammen i nordiska språk (nordiska språk eller nordiska litteraturer) och en ämneslärarbehörighet vid finskspråkiga skolor i studieinriktningen av examensprogrammet som kallas nordiska språk. Vid Helsingfors universitet kallas examensprogrammet dock magisterprogram.

3.2 Språkexpert

Några universitet i Finland har ett separat examensprogram eller studieinriktning för språkexperter. Detta gäller Åbo universitet, Jyväskylä universitet och Östra Finlands universitet. (2023) Studier innehåller obligatoriska kurser, men det finns många valfria kurser och biämnen som man kan välja på basis av sina egna intressen. Man kan exempelvis specialisera sig i företagsvärlden eller som forskare (Åbo universitetets studiehandbok, 2023). Val av biämnesstudier blir mycket viktig och betydande i det här examensprogrammet, eftersom de inverkar på eventuella arbetsmöjligheter under och efter studietiden. Arbetsmarknaden är numera mer mångfacetterad än tidigare och det finns många möjliga yrkesvägar för svenskkunniga specialister. Arbeten som administratör eller planerare kan locka både dem som utbildar sig till lärare och språkexperter.

3.3 Översättare

Att studera till svensk översättare är möjligt vid Helsingfors universitet (2023) och Tammerfors universitet (2023). Båda universiteterna erbjuder ett magisterprogram i översättningskommunikation med specialiseringsspråket svenska. Vid Helsingfors är det möjligt att bli både översättare och tolk i språkparet svenska-finska (Helsingfors universitetets

studiehandbok, 2023). Vid Tammerfors universitet är det inte möjligt att studera tolkning i språkparet svenska-finska.²

Vid Uleåborgs universitet (2023) finns det ett generellt magisterprogram för nordiska språk. Detta innehåller olika obligatoriska och valfria kurser men också en möjlighet att studera högst 25 studiepoäng översättningskurser.

Vid Åbo universitet finns det ett examensprogram i översättningskommunikation, men svenska är inte ett av specialiseringspråken inom det (Åbo universitetets studiehandbok, 2023). Detta betyder att studenter i nordiska språk som huvudämne inte kan bli översättare vid Åbo universitet. Jyväskylä universitet (2023) och Östra Finlands universitet (2023) har inte heller något studieprogram för översättare.

² Tampere universitetets offentliga websidor på <https://www.tuni.fi/fi/tutustu-meihin/monikielinen-viestinta-ja-kaannostiede>

4 Tidigare forskning

Det finns några tidigare studier om universitetsstudenternas åsikter om läraryrket. Kautonen (2016) har undersökt läraridentiteten hos blivande språklärare och utrett vilken betydelse själva lärararbetet och handledningen i lärarpraktiken har till identiteten. Kautonens (2016, 45) resultat visar att de blivande språklärare är individer som har mycket olika behov för handledning. Dessa blivande språklärare har dock några gemensamma tankar kring lärararbetet: de beskriver lärarbete som kallelse, som ett arbete där man gör väl för andra, som utkomst, som ett sätt att utveckla sig själv och sina kunskaper och som arbete då man får vara en del av en gemenskap. Dessa studenter har vanligtvis många möjliga anledningar till att välja läraryrket, och en del av dem har valt yrket eftersom andra yrkesalternativ inom språkämnen inte känns så tydliga. (ibid., 36–37)

Koivunen (under arbete) har som syfte att undersöka svenska och finska klasslärarstudenternas åsikter om sin läraridentitet och sitt blivande jobb som lärare. Koivunen (under arbete) fokuserar alltså på klassläraridentiteten både i Finland och Sverige. Vidare finns det en studie av Ruohotie-Lyhty & Pitkänen-Huhta (2022), där informanterna består av språklärarstudenter som just har påbörjat sina språk- och lärarstudier. I Ruohotie-Lyhty & Pitkänen-Huhtas (2022) studie undersöks det studenternas uppfattningar om sin framtida undervisning genom visualisering. Som resultat framkom att studenterna har två olika synvinklar vad gäller det framtida yrkeslivet: en grupp fokuserar på de egenskaper som läraryrket har (till exempel olika aktiviteter, arbetsmiljön och sociala relationer) och den andra gruppen tänker mer på yrkets status i samhället. (ibid.)

Jämfört med dessa tidigare undersökningar har min studie en annan synvinkel: jag fokuserar på studenter som ännu inte har valt något examensprogram. Att studera den här gruppen är intressant eftersom studenter i språk kan ha många möjliga drömyrken i början av studierna, som framkommit i kapitel 3. Utgångspunkten i denna studie är alltså helt olik än informanterna är studenter som redan valt att bli språk- eller just svensklärare.

5 Material och metod

Som material i denna studie används svar på en Webropol-enkät. Enkätsvaren analyseras dels kvalitativt med hjälp av induktiv innehållsanalys och dels kvantitativt. I detta kapitel ska jag presentera mitt material och min metod närmare.

5.1 Genomförande av materialinsamlingen

Webropol är den mångsidigaste applikationen för att göra enkäter och rapportering.³ Detta är en av de anledningarna som applikationen valdes för denna studie. Vidare används Webropol allmänt vid Åbo universitet och den uppvisar breda möjligheter att presentera siffror på ett visuellt sätt.

Den webropol-enkät som utarbetats för denna studie har 18 frågor som har indelats i tre huvuddelar. Den första delen (Bakgrundsinformation) omfattar 8 frågor, av vilka en gäller tidigare arbetserfarenhet. Den andra delen (Frågor om framtida arbetslivet) fokuserar på tankar kring drömyrken och egenskaper hos de jobb som mest intresserar informanterna, och den har 5 frågor. Den sista delen (Svensklärarens yrke) gäller informanternas uppfattningar om hur det vore att vara svensklärare och om de ska sikta mot detta yrke. Den sista delen har 5 frågor, av vilka den sista är en sammanfattande fråga om hela enkäten.

Insamlingen av materialet gjordes i november 2022 på två olika kurser vid ett finskt universitet. En av kurserna är avsedd för första års studenter och den andra för andra års studenter, men i deltagarna ingick studenter från olika årskurser och huvudämnen. Det är dock bara första och andra års studenter i nordiska språk som huvudämne som ska analyseras i denna studie, alltså ska materialet avgränsas med tanke på det. Efter avgränsningen finns det totalt 19 informanter som alla har gett sitt samtycke till att svaren kan användas som material i denna studie. Dessa 19 informanter har kategoriserats i två grupper: Grupp 1 består av första års studenter och omfattar åtta informanter. Grupp 2 har 11 informanter som är alla andra års studenter. Det finns både kvinnor och män i grupper. Informanterna har också olika biämnena som redan i början av analysen kan ge någon slags information om vilka yrkesval informanterna siktar sig mot. Mer information om informanternas könsfördelning och biämnena ges i avsnitt 6.1.

³ Webropols websidor på <https://webropol.fi/>

Jag var inte på plats när första års studenter (Grupp 1) ifyllde enkäten, utan gruppens lärare bad studenterna att svara på enkäten med hjälp av mina anvisningar. Det kom dock några frågor från informanter som inte kunde besvaras direkt av läraren, något som kan ha haft en inverkan på svarens kvalitet. Däremot var jag själv på plats när studenter på den andra kursen (Grupp 2) ifyllde enkäten, och på denna gång kunde jag själv svara på informanternas frågor. Meningen var dock att ge båda grupperna anvisningar på lika villkor. Detta diskuteras närmare i analysdelen (se avsnitt 6.2 *Tidigare arbetserfarenhet och anledningar att studera svenska* och 6.4 *Svensklärarens yrke*).

5.2 Innehållsanalys

I detta avsnitt presenterar jag två olika sätt att utföra innehållsanalys. Därefter preciseras det på vilket sätt metoden används i den här studien och analysprinciperna redogörs för närmare.

5.2.1 Inledning

Innehållsanalys är ett sätt att kvalitativt analysera olika slags skriftligt material. I Finland har flera forskare skrivit om och undersökt metoden, men enligt Tuomi och Sarajärvi (2018) har Pietilä (1973) och Eskola (1975) har introducerat metoden i den finländska forskningsvärlden.

Enligt Tuomi och Sarajärvi (2018, 105) kan man med hjälp av metoden systematiskt och objektivt forska i olika skriftliga material, till exempel dokument, böcker och artiklar. Metoden hjälper forskaren att få materialet till en sådan sammanfattad och allmän form som gör det lättare att behandla och ordna materialet för att dra slutsatser. Det betyder också att metoden inte ger några direkta svar utan slutsatserna måste dras av forskaren.

Man kan tala om innehållsanalys och specificering av innehåll, men skillnaden är att med innehållsanalys beskriver man innehållet kvalitativt, alltså skriftligt. När man använder specificering av innehåll som metod, beskriver man saker snarare på ett kvantitativt sätt.

Man kan skilja mellan induktiv innehållsanalys och deduktiv innehållsanalys (Tuomi & Sarajärvi 2018, 111–116). Induktiv innehållsanalys baserar sig på material och sker i tre faser: först måste man förenkla det ursprungliga materialet (reducering), varefter man grupperar materialet och avslutningsvis följer en fas då man skapar egna begrepp ur materialet. Man behandlar och bearbetar alltså materialet på ett mycket noggrant sätt och försöker finna både likheter och skillnader. (ibid.)

Deduktiv innehållsanalys utgår från teorin (Tuomi & Sarajärvi 2018, 116). Det finns ett begreppssystem som man följer (som man vanligen har motiverat i teoridelen av studien) och med hjälp av den skapar man ramar för analysen. När ramarna finns, hittar man olika klasser och kategorier till den utgående från materialet och slutligen plockar man ut exakta ord, fraser och satser från materialet som passar till ramarna. (ibid.)

5.2.2 Analysprinciperna i denna studie

I denna studie använder jag induktiv innehållsanalys. Då materialet har samlats in med en enkät, finns det redan enkätfrågor, med hjälp av vilka det är möjligt att förenkla och gruppera materialet samt hitta eventuella generaliserande begrepp för att dra slutsatser ifrån. Webropol-enkäten har tre huvuddelar och analysen följer dessa: frågorna gällande tidigare arbetserfarenhet har analyserats som en enhet, såsom frågorna gällande drömyrken och slutligen frågorna som gäller svensklärarityrket. Slutligen har dessa tre enheter knutits ihop. Inom dessa tre enheter har första och andra års studenter analyserats separat. Detta har gjorts med tanke på läroämnets behov och intresse att få veta om hur nybörjare respektive något längre hunna studenter resonerar.

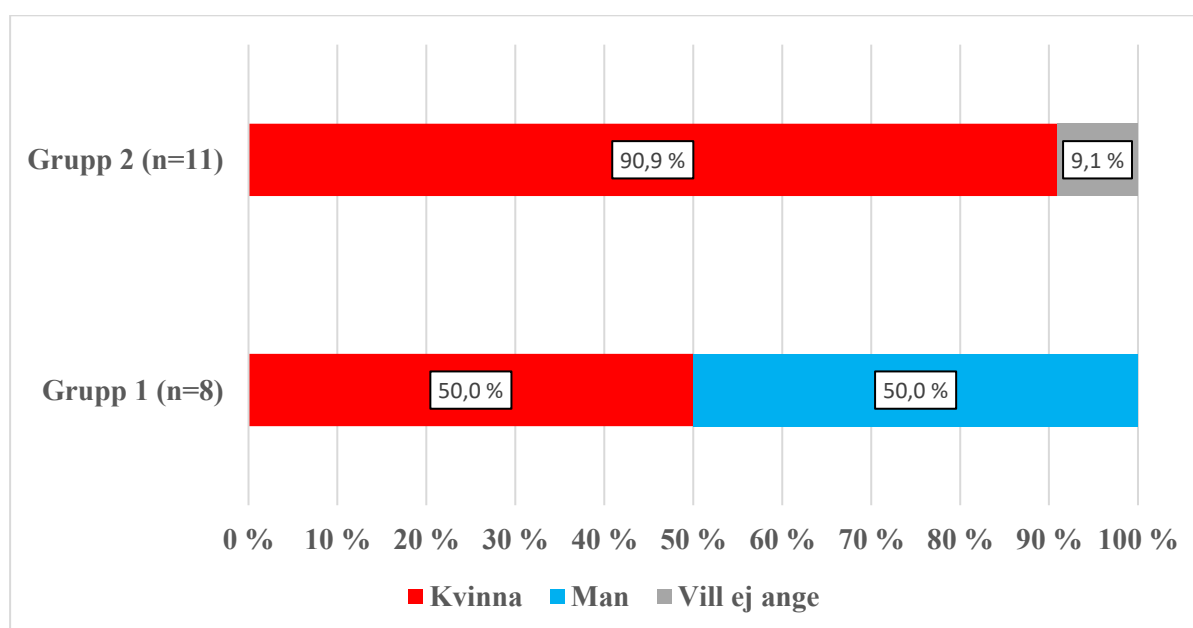
Innehållsanalys kan användas bara i de öppna frågorna i enkäten. Metoden har därför endast använts i frågorna nummer 8 (anledningar till att börja studera nordiska språk), 15 (positiva sidor inom svensklärarityrket) och 16 (negativa sidor inom svensklärarityrket). Andra delar av enkäten har analyserats med hjälp av procentandelar deskriptivt.

6 Analys och resultat

I detta kapitel analyserar jag materialet och redovisar resultaten. Analysen kombinerar ett deskriptivt och kvalitativt sätt att beskriva svaren, och svaren på de viktigaste öppna enkätsfrågorna analyseras med hjälp av innehållsanalys. Inledningsvis presenteras bakgrundinformationen av informanterna samt deras svar på varför de har sökt till att studera nordiska språk. Därefter tas en närmare titt på informanternas drömyrken. Avslutningsvis analyseras det vad för slags positiva och negativa sidor informanterna anser svenskläraryrket ha och om de har tänkt att genomgå pedagogiska studier och söka sig till detta yrke.

6.1 Könsfördelning och informanternas biämnena

Efter insamlingen av material har informanterna avgränsats till dem som studerar nordiska språk som huvudämne och som har börjat studera år 2021 eller 2022. Det finns totalt 19 informanter, varav 8 vid undersökningstillfället är första års studenter (har påbörjat sina studier vid universitetet år 2022 i huvudämnet nordiska språk) och 11 är andra års studenter (har börjat sina studier vid universitetet år 2021 i huvudämnet nordiska språk). I studien kommer jag att hänvisa till första års studenter som Grupp 1 och andra års studenter som Grupp 2. Grupp 1 består av fyra kvinnor och fyra män, och i Grupp 2 finns det tio kvinnor och en informant som inte ville svara på frågan om kön.

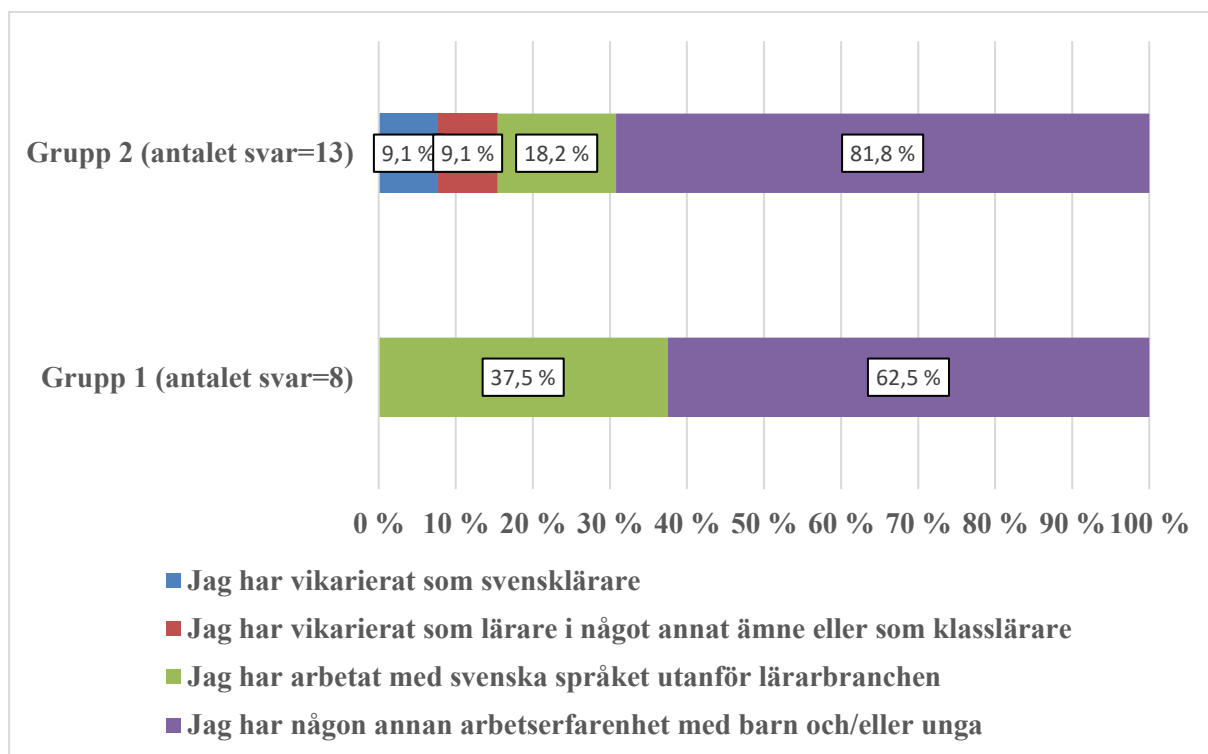
Figur 1. Könsfördelning i Grupp 1 och Grupp 2.

Som Figur 1 visar, är könsfördelningen mer homogen i Grupp 2 än i Grupp 1: nästan alla i Grupp 2 är kvinnor, medan könsfördelningen i Grupp 1 är jämn mellan kvinnor och män. Enligt Statistikcentralen var antalet kvinnor vid humanistiska och konstbranscher år 2018 70,8 %. Antalet flickor som hade anmält sig till studentexamen i svenska i både medellånga och långa lärokurser under åren 2001–2006 var också högre än antalet pojkar (Pöyhönen & Luukka 2007, 76–77). Därför kan man säga att könsfördelningen i Grupp 1 inte är den mest typiska vid ett språkämne utan andelen män är högre.

Fyra studenter i Grupp 1 har ett biämne. För tre av dem är det ett annat språk (tyska eller finska språket och finno-ugrisk språkforskning) och en informant har till och med tre biämnena: filosofi, politisk historia och statslära. Den andra gruppens svar på frågan om biämne varierar mer. Nästan alla, det vill säga 10 informanter av 11, i Grupp 2 har svarat på frågan men det finns totalt 12 svar eftersom det har varit möjligt att välja flera alternativ. Fyra informanter i Grupp 2 har ett annat språk som biämne (ryska, engelska, spanska). Fem informanter har någonting annat än språk som biämne (idrott, marknadsföring, statslära, översättningskommunikation, socialarbete). En informant i Grupp 2 har både tyska och matematik som biämne. Det finns även en informant som har pedagogiska studier som biämne, som är viktig information med tanke på denna studie. På grund av den andra gruppens svar om biämnena kan man anta informanterna verkar ha några idéer om yrkesval på grund av biämnesval och kan sannolikt sysselsätta sig också utanför svenskläraryrket i framtiden med hjälp av dessa andra studier.

6.2 Tidigare arbetserfarenhet

Informanterna har tillfrågats om tidigare arbetserfarenhet. Fördelningen av gruppernas svar visas i Figur 2. Informanter har haft möjlighet att välja flera svarsalternativ, och därför visar resultaten att det inom Grupp 2 finns 13 svar även om det bara finns 11 informanter i denna grupp.

Figur 2. Fördelningen av svaren på frågan ”Vad för slags tidigare arbetserfarenhet har du?”.

Ingen i Grupp 1 har tidigare arbetat som vikarie (varken som vikarie för svensklärare eller för någon annan lärare i en skola). Även om alla 8 informanter i Grupp 1 har svarat på denna obligatoriska fråga, finns det tre informanter som preciserar i textlådan att de inte har någon tidigare arbetserfarenhet. Frågan är i detta avseende något misslyckad och därför stämmer varken procentandelar eller andelen svarande i Figur 2. Det finns två informanter som har arbetat med svenska språket utanför lärarbranschen (de har arbetat som försäljare och inom vårdbranschen) och tre informanter som har tidigare arbetserfarenhet med barn och/eller unga (simlärare, hjälpledare på konfirmandläger och ledare för barnläger). En informant tycker att frågan inte är lämplig för dem som har börjat studera direkt efter gymnasiet. Jag anser dock att frågan är viktig för denna studie och att arbetslivserfarenheter kan variera mycket beroende på vars och ens situation.

Att en av informanterna har vikarierat som svensklärare är viktig information med tanke på denna studie och också en nämnvärd skillnad mellan Grupp 1 och Grupp 2. Även om en av informanterna svarar att hen har vikarierat som lärare i något annat ämne eller som klasslärare, preciserar hen dock i textlådan att hen inte har någon tidigare arbetserfarenhet. Det finns således ingen i Grupp 2 som har vikarierat i ett annat ämne. Två informanter svarar att de har

arbetserfarenhet med svenska språket utanför läraryrket (kundbetjäning i ett svenskspråkigt område och arbete på Sverigebåten). Det sista svarsalternativet har nio informanter valt, men två av dessa svar tycks inte gälla då dessa informanter preciserar att de inte har någon arbetserfarenhet alls eller ingen arbetserfarenhet som gäller svenska språket, bara arbetserfarenhet inom kundbetjäning. Det finns således sju informanter i Grupp 2 som har arbetat med barn och/eller unga (i ett svenskspråkigt daghem, som tränare, ledare för ett läger, skolgångsbiträde i svenskundervisning, barnskötare, hjälpledare på konfirmandläger, ledare för skridskoåkningskola och ledare för teaterverksamhet i en skola och i Sverige).

Tidigare arbetserfarenhet av Grupp 2 avslöjar att det finns många som har relevant arbetserfarenhet gällande (svensk)läraryrket. Det är dock omöjligt att veta med säkerhet om denna arbetserfarenhet har erhållits under universitetsstudierna eller före studierna, eller om studierna i nordiska språk har inspirerat studenten att söka sig till dessa jobb.

6.3 Varför nordiska språk?

I Webropol-enkäten har informanterna också ombetts att motivera sitt val att studera nordiska språk. Analysen av dessa motiveringar utförs med hjälp av innehållsanalys.

I Tabell 1 återges första gruppens svar på frågan och analys av svaren. Frågan gäller de anledningar informanterna har haft till att välja studier i nordiska språk. Innehållet i de två första kolumnerna kommer direkt från Webropol-enkäten (svaren har dock översatts från finska till svenska). De tre sista kolumnerna följer innehållsansalysens principer: I den tredje kolumnen har informanternas svar återgetts på svenska på ett tydligt och sammanfattande sätt (reducering). Sedan har dessa svar grupperats i den fjärde kolumnen och till sist har ett sammanfattande begrepp skapats.

Tabell 1. Svar av Grupp 1 på frågan om sina anledningar till att vilja studera nordiska språk

8. Varför ville du studera nordiska språk? Svara kort med egna ord.			
Svar på finska av Grupp 1	Reducerat svar	Grupperat svar	Nytt begrepp
ruotsin kieli ja ruotsi itsessään kiinnostaa	Jag är intresserad av svenska språket och Sverige.	Intresse för själva språket + intresse för Sverige	Intresse
kiinnosti ja ruotsin kieli on lähellä sydäntä	Det intresserade mig och svenska språket ligger mig varmt om hjärtat.	Intresse för själva språket	Intresse
Minua kiinnosti kielten opiskelu ja ruotsi sujui hyvin, joten ajattelin pohjoismaisten kielten opiskelun olevan hyvä vaihtoehto.	Jag var intresserad av språkstudier och har tidigare varit bra på svenska, så jag tänkte att det är en bra idé att studera språk.	Intresse för studier av språk + språkinläring som styrka	Intresse + språk som styrka
Kirjoitin ruotsista E:n ja tämä oli ainoa oppiaine jota pääsin opiskelemaan todistusvalinnalla koska en jaksanut opiskella pääsykokeisiin.	Jag har fått E som vitsord i studentskrivningar och på grund av det var nordiska språk det ena läroämnet där jag fick studieplats utan att delta i något inträdesprov.	Språkinläring som styrka + antagning på basis av betyg + lätthet att få studieplats	Språk som styrka + bra betyg + lätthet
Ruotsin kieli on aina kiinnostanut ja tavoitteenani on opettaa sitä tulevaisuudessa.	Jag har alltid varit intresserad av svenska språket och mitt mål är att undervisa i svenska i framtiden.	Intresse för själva språket + tankar kring framtidens arbete	Intresse + karriärplan
Olen kiinnostunut oppimaan ruotsia, olisi mielenkiintoista myös mahdollisesti työskennellä muissa pohjoismaissa tulevaisuudessa.	Jag är intresserad av att lära mig svenska och det skulle vara intressant att arbeta i ett annat land i Norden.	Intresse själva språket + intresse för Norden + tankar kring framtidens arbete	Intresse + karriärplan
Ruotsi on Suomessa historiallisesti merkittävä kieli ja hyödyllinen Pohjoismaissa. Halusin osata kieliä.	Ur en historisk synvinkel är svenska ett mycket viktigt och nyttigt språk i Finland och Norden och jag ville kunna språk.	Samhälleliga grunder + intresse för Norden + intresse för språkinläring	Samhälle + intresse
Ruotsi oli minulle helpoin kaikista kielistä ja pidin siitä koulussa.	Svenska har varit det lättaste språket för mig att lära mig och också något som jag tyckte om i skolan.	Lätthet att få studieplats + intresse för själva språket	Lätthet + intresse

Som Tabell 1 visar, är begreppet *intresse* som mest har styrkt första års studenters val att studera nordiska språk. *Intresse* innefattar intresset för svenska språket, språkinläring, kultur och nordiska länder och nämns i sju av alla åtta svar. *Lätthet*, *karriärplan* och *språk som styrka* nämns totalt två gånger. Med *lätthet* avses här att informanterna har beskrivit svenska som ett

lätt språk att lära sig och/eller att det har varit lätt att få studieplats på grund av detta. Endast en gång nämns begreppen *samhälle* och *bra betyg*.

Den andra gruppens svar har analyserats på samma sätt och visas i Tabell 2.

Tabell 2. Svar av Grupp 2 på frågan om sina anledningar att vilja studera nordiska språk

8. Varför ville du studera nordiska språk? Svara kort med egna ord.			
Svar på finska av Grupp 2	Reducerat svar	Grupperat svar	Nytt begrepp
osaan ruotsia aika hyvin sillä olen käynyt ala- ja ylä-asteen ruotsiksi. Ykkösvaihtoehtoni olivat muita kieliä mutta hain tänne varmuuden vuoksi.	Jag är bra på svenska då jag gick i en svenskspråkig grundskola. Mina första studiealternativ var andra språk men för säkerhets skull sökte jag också till nordiska språk.	Bra kunskaper i svenska + intresse för språk i allmänhet + lätthet att få studieplats	Bra språkkunskaper i svenska + intresse + lätthet
Ruotsin kieli kiinnosti	Svenska språket intresserade mig.	Intresse för själva språket	Intresse
Olen suomenruotsalainen, eli tuntui helpolta ja luontevalta valinnalta	Jag är finlandssvensk, alltså var valet lätt och naturligt.	Svenska som modersmål + lätt och naturligt val	Modersmål + lätthet
pidän kielitieteistä ja haluan kansainväliseen työhön jossa voin hyödyntää kielitaitoja- ja tietämystä	Jag tycker om språkvetenskap och vill ha ett internationellt yrke där jag kan utnyttja mina språkkunskaper och annat kunnande.	Intresse för språkvetenskap + tankar kring internationellt yrke	Intresse + karriärplan
ruotsin kieli kiinnosti	Svenska språket intresserade mig.	Intresse för själva språket	Intresse
Koska pohjoismaiset kielet kiinnostivat minua	Nordiska språk intresserade mig.	Intresse för nordiska språk	Intresse
Olen ollut aina kiinnostunut kielistä, etenkin ruotsinkielestä. Halusin syventää tietojani ja taitoani ruotsinkielen parissa, olin myös kiinnostunut muista pohjoismaisista kielistä, kuten tanskankielestä.	Jag har alltid varit intresserad av språk, speciellt svenska. Jag ville fördjupa mina kunskaper i svenska och var också intresserad av andra nordiska språk (danska).	Intresse för själva språket + Intresse för nordiska språk	Intresse
Ruotsin kieli ja siinä aineenopettajana toimiminen kiinnosti.	Jag var intresserad av svenska och att arbeta som svensklärare.	Intresse för själva språket + tankar kring läraryrket	Intresse + karriärplan
Minua on aina kiinnostanut kielet ja olen matkustelllessani eri pohjoismaissa huomannut maiden välisiä eroja ja samankaltaisuuksia, mikä on myös kasvattanut kiinnostusta Pohjoismaita kohtaan. Minulla on lisäksi sukulaisia Ruotsissa ja ajattelin alan olevan hyödyllinen myös kielitaitoni vahvistamisessa. Haluaisin opettaa kieliä tulevaisuudessa.	Jag har alltid varit intresserad av språk och under mina resor i Norden har jag lagt märke till skillnader och likheter, vilket har fått mitt intresse för Norden att växa. Dessutom har jag släkt i Sverige och tänkte mig att branschen hjälper mig att förstärka mina språkkunskaper. Jag vill undervisa i språk i framtiden.	Intresse för själva språket + Intresse för Norden + släkt i Sverige + tankar kring läraryrket	Intresse + familjeskäl + karriärplan
Ruotsi ja espanja olivat lähestulkoon ainoita kouluaineita, jotka minua vielä lukiossa ja sen jälkeen kiinnosti. Ruotsi tuntui enemmän omalta kuin espanja ja siten päädyin hakemaan opiskelemaan pohjoismaisia kieliä.	Svenska och spanska var kanske de enda ämnena som intresserade mig i gymnasiet och efter det. Svenska var mig naturligare än spanska varför jag valde det.	Intresse för själva språket	Intresse
Halusin oppia muita pohjoismaisia kieliä, kuin ruotsia, ja mahdollisesti työskennellä muissa pohjoismaissa.	Jag ville lära mig andra nordiska språk och möjligen arbeta i Norden.	Intresse för nordiska språk + tankar kring ett nordiskt yrke	Intresse + karriärplan

Tabell 2 visar att begreppet *intresse* är också den mest frekventa anledningen till att studera nordiska språk (10 belägg) hos andra års studenter. Den näst populäraste anledningen är *karriärplan* som nämns fyra gånger. Begreppet *lätthet* återfinns två gånger i svaren av Grupp 2, och med det avses de situationer där informanten har beskrivit svenska som lätta studiealternativ på grund av sin skolhistoria eller modersmål. Jämfört med Grupp 1, introduceras tre nya begrepp i svaren av Grupp 2: *modersmål*, *bra språkkunskaper i svenska* och *familjeskäl*.

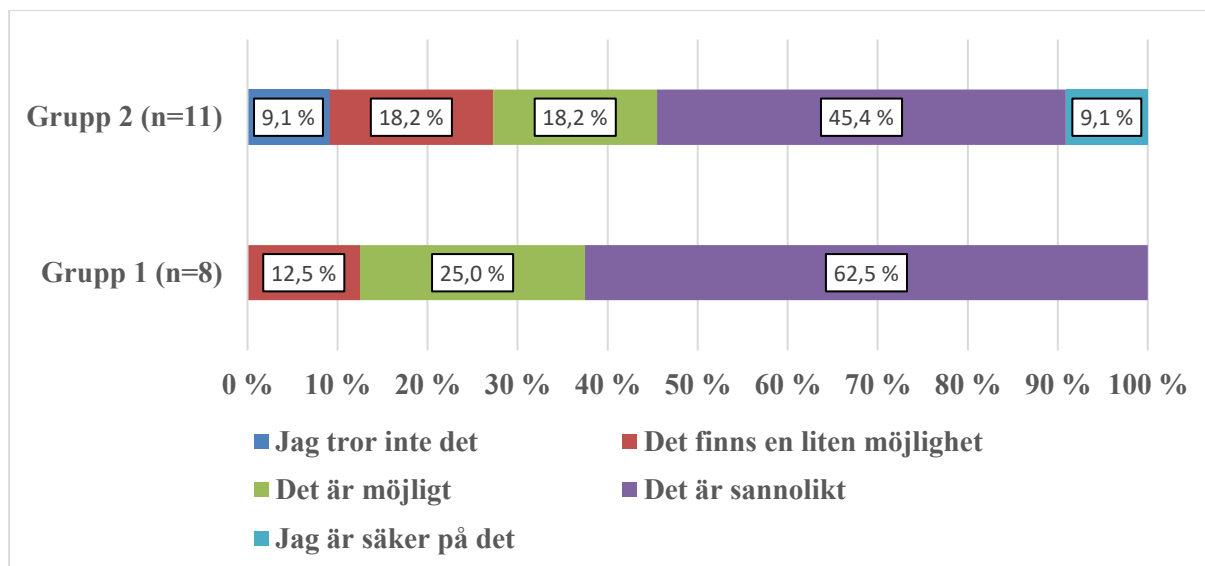
När man jämför Grupp 1 och Grupp 2, framkommer *karriärplan* två gånger mer i andra års studenters svar. Kanske visste denna årskurs redan före studierna vad de vill sysselsätta sig med i framtiden eller kanske har ett par års tid vid universitet påverkat deras tankar.

6.4 Tankar om drömyrken

Den andra delen av Webropol-enkäten baserar sig på frågor som gäller drömyrken och de nordiska språkens ställning i anslutning till informanternas drömyrken. Först diskuterar jag de frågor som gäller nordiska språk och därefter analyserar jag allmänt vilka slags drömyrken informanterna har.

6.4.1 Yrken med anknytning till nordiska språk

Vad gäller informanternas framtida yrken, tänker många att de kommer att sysselsätta sig med nordiska språk efter studierna. Figur 3 visar fördelningen av gruppernas svar på påståendet *Jag tänker att mitt framtida arbete har anknytning till nordiska språk* (min översättning).

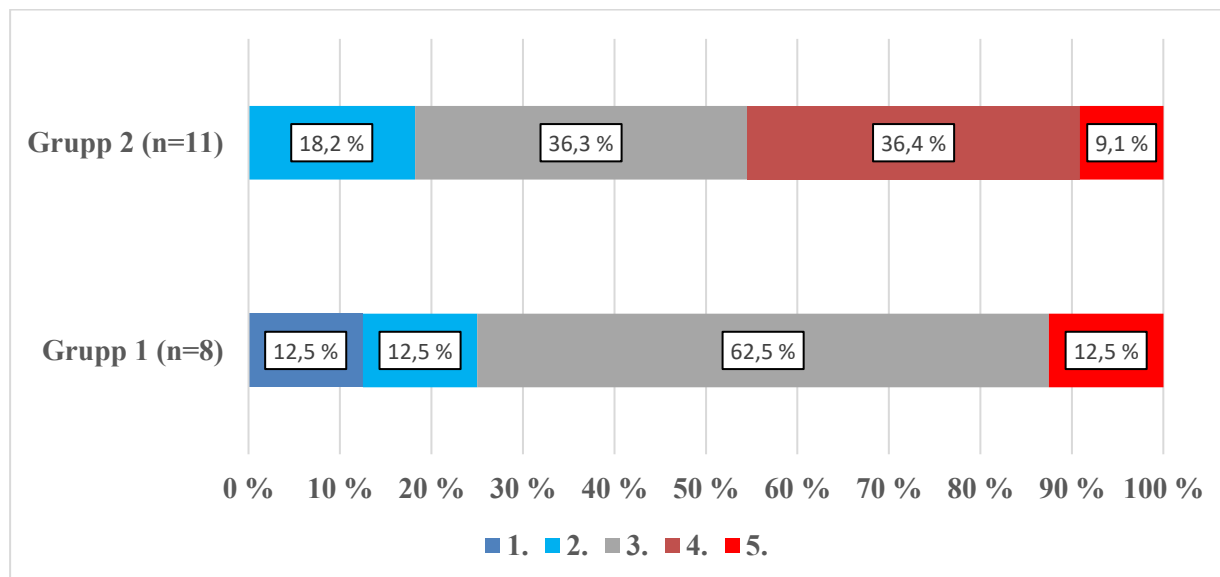
Figur 3. Fördelning av gruppernas svar på påståendet *Jag tänker att mitt framtida arbete har anknytning till nordiska språk.*

Det är intressant att ingen har valt det första svarsalternativet ”Det tror jag inte” även om Grupp 1 består av första års studenter som bara nyligen har börjat studera nordiska språk. Det är positivt att alla tänker att det finns någon bransch inom vilken de har åtminstone en liten möjlighet att använda nordiska språk efter studierna. Däremot är det ingen i Grupp 1 som är säker på att den framtida sysselsättningen har något med nordiska språk att göra, men ungefär två tredjedelar tänker att det är sannolikt. Enligt dessa svar är första års studenter optimistiska om att nordiska språk kommer att spela någon roll i deras framtida yrkesliv.

Den andra gruppens svar på frågan varierar mer. Det finns en informant som svarar ”Det tror jag inte”, men också en som svarar ”Jag är säker på det”. Kanske vet man efter två års studier mer om arbetsmöjligheterna och branschen och har därför ett mer medvetet svar på frågan. Något under hälften av informanterna i Grupp 2 tänker att det är sannolikt att de kommer att hitta arbete som gäller nordiska språk. Antalet är mindre än i Grupp 1, men det är nästan hälften som valt detta svarsalternativ. Det verkar således finnas många som har en optimistisk framtidsutsikt, men andelen studenter på andra årskursen som tänker att det bara finns en liten möjlighet att nordiska språk kommer att spela en roll i deras framtida yrkesliv är ännu större än på första årskursen.

När informanterna har tillfrågats om de vet vilka slags yrkesalternativ det finns efter studierna i nordiska språk, avslöjas det att Grupp 1 inte har så mycket information om dem medan Grupp

2 verkar vara väl informerade om deras framtida möjligheter. Av Figur 4 framgår gruppernas svar.

Figur 4. Fördelningen av svaren på påståendet *Jag vet vilka yrkesalternativ jag har efter att jag blivit färdig med mina studier i nordiska språk*. (skala: 1. Jag har ingen aning – 5. Jag vet exakt).

Figur 4 visar att den största skillnaden mellan Grupp 1 med Grupp 2 är att det finns en informant i Grupp 1 som inte har någon aning vad hen kan sysselsätta sig med efter studierna i nordiska språk. Det vanligaste svaret i Grupp 1 är det mellersta alternativet som lär vara det tryggaste om man är osäker och inte riktigt vet vilket alternativ man ska välja. Vidare finns det bara en informant i Grupp 1 som svarar att hen exakt vet vilka alternativ som finns (nr 5 på skalan), och det finns inga i Grupp 1 som har valt alternativet nr 4 på skalan. Svaren av Grupp 1 ligger alltså till största delen på vänstra sidan av värdeskalen (närmare svarsalternativet ”Jag har ingen aning”). Grupp 2 däremot verkar vara mer informerad om sina framtida yrkesalternativ. Ingen i Grupp 2 har valt svarsalternativet ”Jag har ingen aning”, och det mellersta alternativet är inte heller så populärt som i Grupp 1. Nästan hälften av Grupp 2 har valt det svarsalternativ som uttrycker ”Jag vet exakt” eller som ligger nära det.

I ljuset av resultaten verkar Grupp 2 veta mer om yrkesalternativ med anknytning till nordiska språk men har också mer varierande svar om de tänker att de kommer att hitta sitt framtida yrke inom branschen. Grupp 1 däremot verkar inte ha fått så mycket information om olika yrkesalternativ men håller sig mer optimistiskt till att nordiska språk kommer att spela en roll i det framtida yrket.

6.4.2 Drömyrken

Vad gäller drömyrken, har informanterna tillfrågats allmänt vilka slags egenskaper de hoppas att deras framtida arbete kommer att ha. Påståenden reflekterar typiska drag (eller deras motsatser) i läraryrket. Tabell 3 visar gruppernas svar. Medeltal och median anges i tabell 3 för varje påstående (skalan: 1 = ej viktigt alls – 5 = mycket viktigt).

Tabell 3. Båda grupperns svar på frågan om viktiga egenskaper i sitt framtida yrke

Påstående	Grupp 1		Grupp 2	
	Medeltal	Median	Medeltal	Median
Jag kan påverka mina arbetstider.	4,0	4,0	3,0	3,0
Jag får arbeta med människor.	3,1	3,5	4,2	4,0
Jag får arbeta självständigt/ensam.	3,4	3,0	2,7	3,0
Jag får använda min fantasi på arbetet.	3,6	4,0	3,8	4,0
Det är lätt att skilja på arbetstid och fritid.	4,4	4,5	3,9	4,0
Arbetet är praktiskt.	3,3	3,0	3,7	4,0
Arbetet är mångsidigt och varierande.	3,9	4,0	4,1	4,0
Att framträda är en del av arbetet.	2,4	3,0	3,3	3,0

Som framgår av tabell 3 är den viktigaste egenskapen för informanterna i Grupp 1 möjligheten att skilja på arbetstid och fritid (medeltal 4,4). Det näst viktigaste är att få påverka sina arbetstider och på tredje plats befinner sig arbetets mångsidiga och varierande natur. Nämnvärt är också att det finns flera som svarar att människonärhet inte alls är viktigt för dem (en fjärdedel av informanterna i Grupp 1) eller att framträda i arbetet inte alls är viktigt (något över en tredjedel av informanter i Grupp 1). Det verkar således finnas många som inte vill stå i rampljuset och hellre arbetar ensam. Medeltalsvärdet för påståendet ”Jag får arbeta självständigt/ensam” är högre än det för påståendet ”Jag får arbeta med människor”. ”Att framträda är en del av arbetet” får det klart lägsta medeltalsvärdet av informanterna i Grupp 1 (2,4).

För Grupp 2 är människonärhet den viktigaste egenskapen i det framtida jobbet (medeltal 4.2). Den näst viktigaste egenskapen är arbetets mångsidiga och varierande natur. Det tredje viktigaste är möjligheten att skilja på arbetstid och fritid, men skillnaden i populariteten av detta påstående jämfört med de två näst populäraste (Att få använda sin fantasi på arbetet och Att arbetet är praktiskt) är inte stor. Den minst viktigaste egenskapen för Grupp 2 är att få arbeta

självständigt/ensam (medeltal 2,7). Jämfört med Grupp 1 är Grupp 2 mer orienterad till arbete som kräver människonärhet och förhåller sig inte så negativt till att framträda heller. För Grupp 2 verkar det inte heller vara så viktigt att kunna påverka sina arbetstider jämfört med Grupp 1.

Webropol-enkäten har också en direkt öppen fråga om drömyrken. Den första gruppens svar på frågan är för det mesta beskrivande svar om drömyrkens egenskaper, men det finns tre informanter som nämner läraryrket som sin dröm. Som motiveringar nämns att läraryrket anses vara viktigt i samhället, arbetet sker inomhus och för en informant verkar det som det intressantaste av alla möjliga alternativ. Det finns tre svar i Grupp 1 som har någonting med språk att göra: en som vill bli forskare i svenska och historia, en som vill bli översättare eller konsult och slutligen en som vill bli anställd i en svenskspråkig teater eller ett tv-program (eller överhuvudtaget arbete som sker på svenska inom mediebranschen). Andra svar på frågan är att man vill kombinera studier i psykologi i drömyrket, att ha 6 timmars arbetsdagar, att arbeta under dagtiden, att arbeta självständigt med en möjlighet att träffa människor, att arbeta hemifrån och att arbeta med människor och därmed ha en möjlighet att framträda. Dessa beskrivningar motsvarar delvis enkätsvaren på frågorna om positiva och negativa sidor av svenskläraryrket, som behandlas i avsnitt 6.5.

Tre av informanterna i Grupp 1 angav att de blev intresserade av sitt drömyrke i gymnasiet. Två av dem blev intresserade av det efter gymnasiet och/eller efter att ha haft olika arbetsuppgifter som de inte gillade. Två informanter svarade att de blev intresserade av sitt drömyrke redan på lågstadiet och deras drömyrken är lärare och skådespelare.

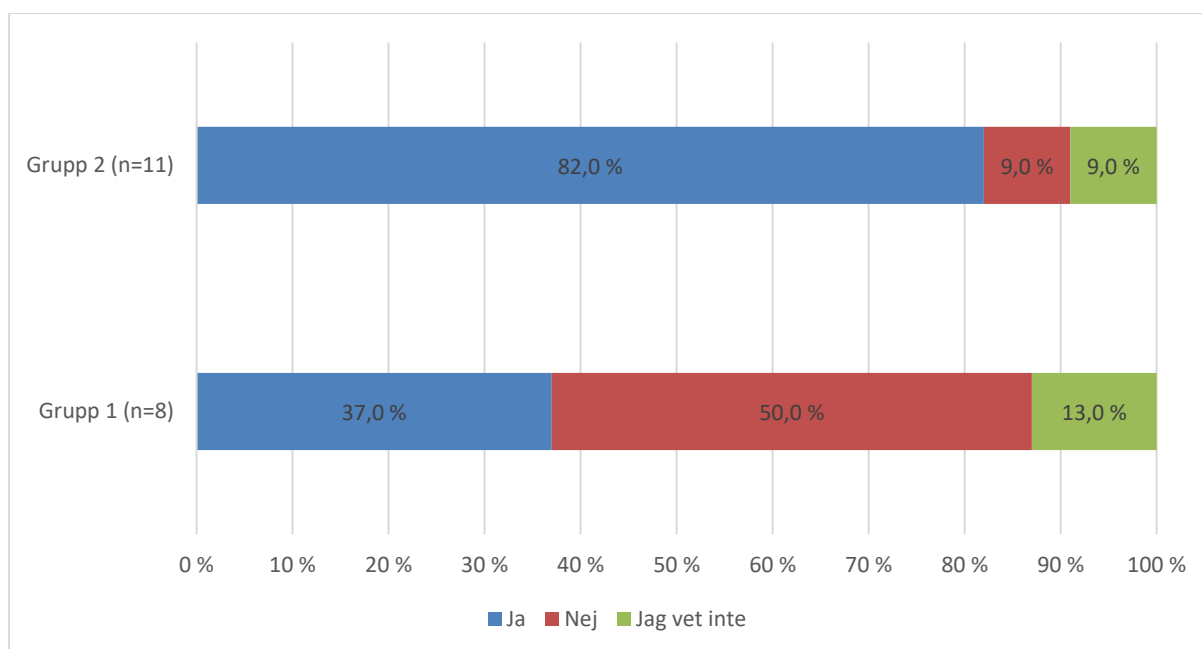
I den andra gruppens svar finns det fler konkreta omnämningar av yrken än vad Grupp 1 ger. Svaren av Grupp 2 är också något mer varierande. Fem informanter nämner lärar- eller språkläraryrket som sin dröm. En informant nämner läraryrket som ett alternativ men hoppas att drömjobbet vore mer kreativ och kanske hade något med litteratur och/eller inredning att göra. Det finns fem svar av informanterna i Grupp 2 som har någonting med språk att göra: marknadsföringsdirektör, statstjänsteman, anställd i en internationell firma, i utrikesministeriet eller i en ambassad, en svenskspråkig logoped eller forskare. Andra svar på frågan är yrken som socialarbetare, jordbrukare och kaféägare. Många svar innehåller varierande yrkesalternativ varav minst en är ett språkinriktat yrke och andra någonting annat. Svar med läraryrket som drömyrke har dock nästan aldrig ett annat tilläggalternativ, ej heller några motiveringar för svaret.

Fyra informanter i Grupp 2 anger att de blev intresserade av sitt drömyrke i år eller i fjol, d.v.s. när de redan hade påbörjat sina universitetsstudier. En informant svarade att hen visste sitt drömyrke vid 18 års ålder. Vad gäller (språk)läraryrket, berättade en informant att hen blev intresserad av läraryrket mot slutet av gymnasietiden. Två informanter anger också att de blev intresserade av språkläraryrket i gymnasiet, men en av dem blev intresserad av själva läraryrket på högstadiet och den andra redan på lågstadiet. Det finns ytterligare en annan informant som svarade att hen blev intresserad av drömyrket som språklärare på högstadiet. En informant konstaterade att hen blev intresserad av språk på lågstadiet men har inget drömyrke. Två informanter svarade att de "alltid" har varit intresserade av sina drömyrken som kaféägare och i ett internationellt jobb.

Sammanlagt nio av alla de 19 informanterna anger att deras drömyrke är (språk)lärare. Detta är 47,8 % av alla informanter i denna studie, d.v.s. nästan hälften av dem. Dock bara i ett av dessa svar preciseras det att man vill bli just svensklärare. Är det onödigt att precisera det ur informanternas synvinkel eller finns det någon anledning de inte vill bli bara svensklärare? I avsnitt 6.5.2. analyseras informanternas tankar kring negativa sidor i svenskläraryrket och en bredare synvinkel till saken ges.

6.5 Svenskläraryrke

I den tredje delen av Webropol-enkäten fokuseras det på svenskläraryrket. Informanterna har direkt tillfrågats om de vill bli svensklärare eller inte (och varför). Figur 5 visar fördelningen av gruppernas svar.

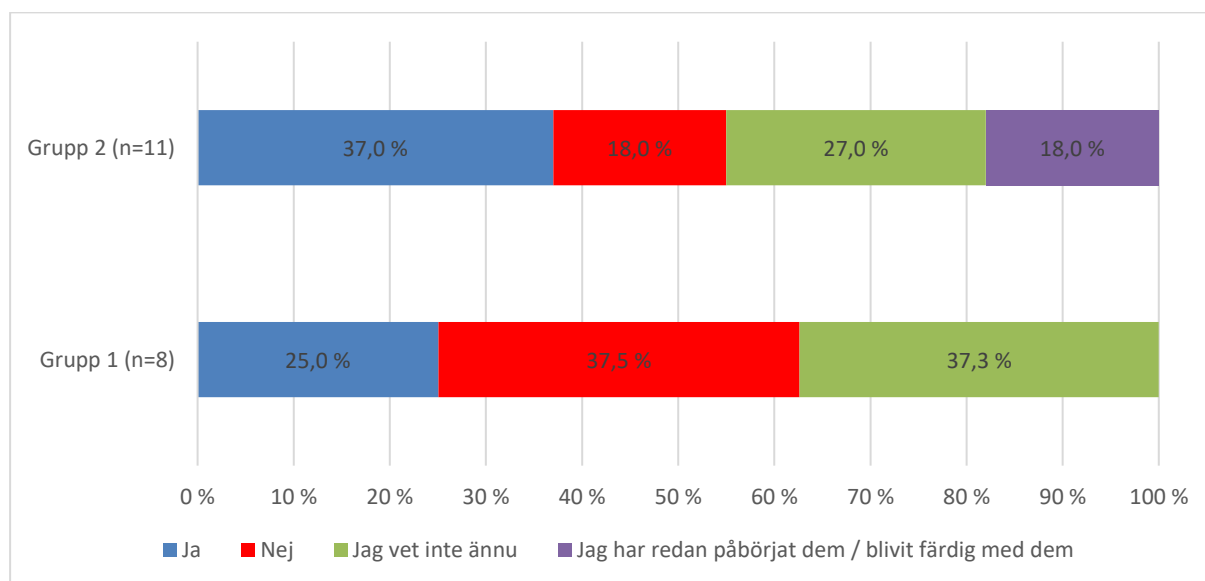
Figur 5. Fördelningen av svaren på frågan *Har du funderat på att bli svensklärare.*

Hälften av Grupp 1 säger att de inte har tänkt sig att bli svensklärare. Som motivering för dessa nekande svar nämner två informanter att skilja på arbetstid och fritid är svårt i svensklärarkyrket. Dessutom nämner en informant att hen inte gillar barn och/eller unga och en annan informant att hen inte vill framträda varje dag inför en stor publik. Det finns också mer neutrala svar som avslöjar att svensklärarkyrket känns bara lite avlägset och att man helt enkelt inte vill bli lärare. Den ena informanten som har svarat ”jag vet inte” berättar att hen i princip inte vill vara lärare i framtiden men funderar på det ännu. Tre informanter svarar ”ja” på frågan och tillägger som motivering att de tycker om eller är intresserade av undervisning, gillar barn, tänker att lärarkyrket är viktigt och/eller att de vill att ännu fler människor ska bli intresserade av svenska språket.

Största delen av Grupp 2 vill bli svensklärare i framtiden, och även en informant som har svarat ”jag vet inte” anger i textlådan att svensklärarkyrket inte är hens primära val, men om inget annat fungerar, kunde hen undervisa gymnasister eller vuxna. Granskas informanternas motiveringar närmare, blir det klart att även om andra års studenter *har tänkt* på svensklärarkyrket, innebär det inte att det *är* deras val. Två informanter som svarar ”ja” på flervalfrågan anger dock i sin motivering att yrket inte längre intresserar dem. Vidare berättar en informant att svensklärarkyrket passar hen bara om hen inte hittar något annat arbete, och en annan tillägger att pedagogiska studier verkar vara en bättre och rakare väg till yrkeslivet än språkexpertstudier som hen beskriver som ”oklara”. Slutligen finns det alltså bara fyra informanter i Grupp 2 som

verkligen siktar på svenskläraryrket som yrkesalternativ. De motiverar sina svar till exempel med tankar kring drömyrken och intresse för språket. Dessa positiva sidor redovisas närmare i avsnitt 5.5.1 *Positiva sidor*.

Informanterna har också tillfrågats om de kommer att söka sig till pedagogiska studier. Denna fråga ger mer aktuell information om informanternas egentliga framtidsplaner gällande läraryrket. Figur 6 visar fördelningen av gruppernas svar.

Figur 6. Fördelningen av gruppernas svar på påståendet *Jag ska söka till lärarens pedagogiska studier*.

Som förväntat, finns det ingen i Grupp 1 som redan har påbörjat med eller blivit färdig med pedagogiska studier. Endast en fjärdedel av informanterna i Grupp 1 (d.v.s. två informanter) vet säkert att de ska söka till pedagogiska studier. Antalet informanter som svarar ”Nej” eller ”Jag vet inte” är detsamma (tre informanter). Om man vill att det ska finnas fler svensklärare i framtiden är frågan hur man kan övertyga dessa osäkra informanter att välja pedagogiska studier.

Majoriteten av informanterna i Grupp 2 vill avlägga pedagogiska studier eller har redan påbörjat eller blivit färdig med dem (totalt sex informanter). Det finns bara två informanter (18 %) som inte vill söka till pedagogiska studier och resten av Grupp 2 (d.v.s. tre informanter) vet ännu inte vad de ska göra. Jämfört med första gruppens svar förhåller sig Grupp 2 mer positivt till tanken om pedagogiska studier. På basis av svaren på denna fråga och på de tidigare frågorna tycks det alltså vara så att Grupp 2 är medveten om sina arbetsmöjligheter efter studierna i nordiska språk och också vill avlägga pedagogiska studier, d.v.s. få lärarbehörighet. När

informerarna har direkt tillfrågats om de vill bli svensklärare eller inte, är det tre informanter som påpekar att de bara vill ha lärarbehörighet om andra möjligheter inte fungerar eller om de inte hittar någon annan yrkesväg. De anger att pedagogiska studier verkar vara ett rakare och pålitligare sätt att komma in på yrkeslivet än studierna inom språkexpertprogrammet. Således vill inte alla som väljer pedagogiska studier nödvändigtvis bli (svensk)lärare, utan endast få lärarbehörighet och använda kompetensen för att ha andra yrkesmöjligheter.

6.5.1 Positiva sidor

En viktig fråga i denna studie gäller informanternas tankar kring positiva sidor inom svenskläraryrket. Dessa svar analyseras genom induktiv innehållsanalys. Tabell 4 (tillgänglig i bilaga 2) visar den första gruppens tankar och analysen av dem. Begreppet *människonärhet* nämns tre gånger i svaren av Grupp 1. Andra positiva sidor som alla endast nämns en gång är *variation*, *kreativitet*, *inomhusarbete*, *frihet*, *lön*, *lov*, *intresse* och *att framträda*. Grupp 1 har således en mångsidig syn av läraryrket, men det är svårt att hitta gemensamma trender. Det är möjligt att deras tankar är baserade på hörsägen eller samhällelig diskussion varför svaren är så varierande.

Tabell 5 (bilaga 3) visar svaren av Grupp 2 på samma fråga. *Människonärhet* är också här den populäraste positiva sidan, men jämfört med Grupp 1, preciseras det i tre av alla fyra förekomster av *människonärhet* som möjlighet att arbeta med barn och unga (begreppet *människonärhet (barn och unga)*). Begreppet har alltså blivit mer precist när andra års studenter har tillfrågats jämfört med första års studenter. Det andra begreppet som Grupp 2 nämner tre gånger är *förmedling av värden* och *möjlighet att inspirera*. Enligt dessa tre populäraste begrepp är de viktigaste och positivaste sidorna i läraryrket för Grupp 2 egenskaper som gäller barn och unga och deras utbildning med anknytning till svenska språket och den svenska kulturen. Andra begrepp som framkommer i svaren av Grupp 2 är *lov* (två gånger) samt *lön*, *livslångt lärande*, *karriärutveckling*, *möjlighet att hjälpa*, *arbetsresultatens synlighet*, *lätthet att lära sig svenska*, *samhälleliga grunder*, *variation*, *mångfald av yrken* och *tydliga arbetstider* (alla dessa nämns en gång per begrepp).

När båda gruppernas svar sammanslås, blir *människonärhet* den populäraste positiva sidan informanter kan tänka sig kring svenskläraryrket. Intressant dock är att det för första års studenter betyder att arbeta med människor i allmänhet, men för andra års studenter är det viktigt att arbeta just med barn och unga. Gruppernas sammanslagna svar visar vidare att begrepp som *lov*, *förmedling av värden* och *möjlighet att inspirera* (som alla totalt nämns tre

gångar) och *lön* och *variation* (två förekomster) framkommer. Dessa svar målar en bild av svensklärarityrket där man får vara i kontakt med andra, har varierande arbetsdagar, får inspirera och sprida svenskans glädjebudskap och samtidigt har bra lön och långa lov.

6.5.2 Negativa sidor

Informanterna har också ombetts att beskriva negativa sidor i svensklärarityrket. Dessa svar analyseras också med hjälp av innehållsanalys, och analysen samt dess resultat (d.v.s. nya begrepp) visas i Tabell 6 och Tabell 7 (tillgängliga i bilagorna 4 och 5).

Det framgår av Tabell 6 att med begreppet *elevernas negativa attityd* med tre förekomster är den populäraste av alla negativa sidor. Relativt nära det ligger också begreppen *elevernas dåliga beteende* (en förekomst), *elevernas brist på motivation* (en förekomst) och *barnpassning* (en förekomst). Den näst populäraste negativa sidan i svaren av Grupp 1 är dock *obalans mellan lön och arbetsmängd* (två förekomster). Andra negativa sidor som första års studenter nämner (en förekomst per begrepp) är *att framträda*, *tungt jobb*, *dåliga hörsägen från bekanta*, *farhågor för icke-fungerande skolorganisation*, *samhälleliga grunder* och *osäkra arbetsmöjligheter*. Intressant är en av informanterna nämner att framträda som en positiv sida i svensklärarityrket – det är alltså mycket subjektivt och beror på personligheten vad som upplevs som negativt eller positivt. *Samhälleliga grunder* tas också upp inte bara här men även i svaren av Grupp 2 på frågan om positiva sidor av svensklärarityrket. *Samhälleliga grunder* som en negativ sida innehåller kritik om lärarutbildningen, medan positiva sidor innehåller tankar kring svenska språkets ställning i det finska samhället och informantens uppskattning av språkkunskaper i svenska språket i det finska samhället. Begreppet innehåller sålunda politiska åsikter och är troligen mångfacetterat.

Det som är ännu mer intressant i svaren av Grupp 1 är att även om *människonärhet* är den populäraste positiva sidan, är beskrivningar om elevernas attityd, motivation och/eller beteende samtidigt den populäraste negativa sidan. En närmare titt på informanternas svar avslöjar att samma informanter delvis har svarat på båda sätten. Grupp 1 nämner dock inte att de särskilt skulle vilja arbeta med barn och unga vilket kan förklara kontroversen här. Det finns också en konflikt med de svar enligt vilka lön är en positiv sida och de svar där det anges att obalansen mellan lön och arbetsmängd, d.v.s. att lönen är inte tillräckligt hög, är negativt. Dessa svar kommer dock från olika informanter vilket betyder att det bara finns olika synvinklar till och åsikter om saken.

Av Tabell 7 (i bilaga 5) framgår att de tre populäraste negativa sidorna hos Grupp 2 är *elevernas negativa attityd*, *elevernas brist på motivation* och *obalans mellan arbete och fritid* som alla uppvisar tre förekomster. De näst populäraste negativa sidorna med två förekomster är *elevernas dåliga beteende*, *obalans mellan lön och arbetsmängd* och *tungt jobb*. Elevernas beteende, motivation och attityd är således också här den negativaste sidan vid sidan av nackdelar kring arbetstider, arbetsmängd och lön. Andra begrepp som Grupp 2 nämner (en gång per begrepp) är *besvärliga föräldrar*, *osäkra arbetsmöjligheter*, *låg lön*, *få karriärsteg*, *bristen på respekt*, *människonärhet (barn och unga)*, *ingen möjlighet att arbeta så bra man vill*, *att framträda*, *svårigheten att lära sig svenska*, *beteendehantering*, *stöttning av elever*, *samhälleliga grunder* och *de vuxnas negativa attityd*. Begreppet *beteendehantering* är åtskilt från elevernas dåliga beteende eftersom det gäller mer att hantera situationen i klassrummet då det finns en grupp av elever. Dessa andra begrepp bekräftar de populäraste begreppen och ger en djupare synvinkel till dem: några informanter tänker nämligen att det är inte bara elever som kan vara besvärliga och ha en dålig attityd, utan också deras föräldrar och vuxna i allmänhet kan ha dessa egenskaper. Att lönen inte är så hög eller säker man skulle kunna önska sig betonas i andra begrepp (*osäkra arbetsmöjligheter*, *låg lön*, *få karriärsteg*) också. Jämförs svaren med dem på frågan om positiva sidor hos svensklärarityrket, nämns lön några gånger. Hos Grupp 2 finns det således olika åsikter om lönen.

Om det går för första gruppens del att förklara motsättningen mellan den populäraste positiva sidan (begreppet *människonärhet*) och de populäraste negativa sidorna (*elevernas negativa attityd*, *elevernas brist på motivation* och *elevernas dåliga beteende*), är det svårare vad gäller den andra gruppen. Grupp 2 preciserar exakt att en positiv sida i svensklärarityrket är möjligheten att arbeta inte bara med människor men med barn och unga, men ändå tänker de att det negativaste med svensklärarityrket har också med barn och unga och deras egenskaper att göra. Kan man ha den ena utan den andra? Är detta kanske en anledning till att svensklärarityrket inte lockar universitetsstudenter? De vill arbeta med barn och unga, men vill inte ha svårigheter och kämpa mot dålig motivation, dåligt beteende och dålig attityd. Vidare är begrepp som *möjligheten att inspirera* och *förmedling av värden* några av de populäraste positiva sidorna i svensklärarityrket enligt informanterna i Grupp 2.

Sammanlås båda gruppernas svar om negativa sidor i svensklärarityrket, är *elevernas negativa attityd* den mest populära med sex förekomster. De näst populäraste negativa sidorna framkommer fyra gånger och är *elevernas brist på motivation* och *obalans mellan lön och*

arbetsmängd. Vad kan man göra åt dessa tankar och universitetsstudenters tvekan vad gäller svenskläraryrket? Detta diskuteras närmare i kapitel 6, *Sammanfattande diskussion*.

7 Sammanfattande diskussion

I denna studie har jag försökt få svar på hur första och andra års universitetsstudenter i huvudämnet nordiska språk förhåller sig till tanken om att bli svensklärare. Undersökningen är en enkätstudie. Materialet har samlats in med hjälp av en Webropol-enkät som omfattar 18 frågor om informanternas bakgrund, om deras drömyrken och deras tankar kring svensklärarkyrket. Insamlingen av materialet genomfördes i november 2022 vid ett finskt universitet. Svaren av totalt 19 informanter har analyserats. Informanterna har indelats i två grupper: Grupp 1 består av åtta första års studenter och Grupp 2 av elva andra års studenter. Båda grupperna studerar vid detsamma universitetet. Materialet har analyserats dels med induktiv innehållsanalys, dels deskriptivt och kvalitativt.

Ett av de viktigaste resultaten gäller antalet av informanter som vill bli svensklärare. Nio av alla 19 informanter anger att deras drömyrke är lärare. När informanterna tillfrågats mer exakt om har funderat på att bli svensklärare, blir antalet ännu högre: nio av Grupp 2 och tre av Grupp 1 svarar ja, sammanlagt tolv av alla 19 informanter. Det finns dock en skillnad mellan att fundera på något och att verkligen vilja göra något. Vid närmare betraktelse visar det nämligen sig att bara tre informanter i Grupp 1 och fyra i Grupp 2 vill bli svensklärare, d.v.s. sammanlagt sju informanter. Vidare framgår det av enkätsvaren att sex informanter i Grupp 2 och två informanter i Grupp 1 redan har påbörjat eller blivit färdig med pedagogiska studier eller vill fullföra dem i framtiden, d.v.s. åtta av alla 19 informanter verkligen kommer att få behörigheten att vara svensklärare.

Att svara på frågan "Hur stor del av informanterna vill bli svensklärare" är alltså utmanande. Man kan säga att andelen blivande svensklärare i denna informantgrupp ligger ungefär på något under 50 %, vilket är ganska många. Kautonen (2016) som har undersökt blivande språklärare påpekar att alla studenter är individer som behöver olika slags handledning. Detta stämmer också med mina informanter: även om nästan hälften av dem funderar på att bli svensklärare eller åtminstone vill skaffa sig en lärarbehörighet, har de varierande tankar kring framtidens yrkesliv och deras roll i det. För den andra hälften, 50 %, gäller detsamma: många av dem har redan tänkt på sitt framtidsyrke när de valt biämnen, men på basis av svaren på frågan om möjliga yrkesalternativ efter studierna i nordiska språk, behöver många av dessa studenter också stöd för att veta mer om sina möjligheter. Det finns många olika examensprogram förutom ämneslärare vid olika finska universitet för studenter i nordiska språk/svenska (som

presenteras i kapitel 3). Frågan är bara hur de intresserade studenterna och den riktiga examensprogrammen hittar varandra.

Frågan om positiva och negativa sidor i svenskläraryrket väckte varierande tankar hos informanter. Som den positivaste sidan nämns *människonärhet*, varefter tas upp *lov, förmedling av värden, möjlighet att inspirera, lön och variation*. Som de negativaste sidorna framkommer däremot *elevernas negativa attityd, elevernas brist på motivation och obalans mellan lön och arbetsmängd*. Om lön hade informanter således motstridiga tankar: två av informanterna anser att lönen är bra, men fyra av dem tänker att det finns för mycket arbete i jämförelse med lönen. Även om positiva sidor innehåller inspirerande tankar, verkar de negativa sidorna överträffa dem då *elevernas negativa attityd* nämns sex gånger och dessutom har *elevernas brist på motivation* ytterligare fyra förekomster.

Det är något motstridigt att studenter i nordiska språk vill arbeta med (unga) människor, men tycker samtidigt att de inte vill kämpa mot negativa attityder eller motivationsproblem. Om man brinner för att förmedla nordiska värden och inspirera andra, är det inte en del av detta också att övertyga andra om sitt budskap, oberoende av hur svårt det är? Informanterna i denna studie har inte tillfrågats om sin läraridentitet, men kanske kan man förklara denna kontrovers med hjälp av Kimber & Sanderssons (1995) och Malténs (1997) lärartyper. Tänker blivande svensklärare att de egentligen lyckas inspirera elever och förmedla sina värden? För unga lärare kan det kännas svårt att hantera kontroversiella situationer i klassrummet och det kan bero på att de ännu inte har så mycket erfarenhet att hantera besvärligt beteende, negativa attityder eller motivationsproblem. Detta kan vara en anledning till att de väljer ”kompisen” eller den passiva lärartypen som sin roll i klassrummet. Tanken att någonsin kunna bli en auktoritär lärare kan kännas avlägsen.

Samhällelig diskussion kring läraryrket och tvångssvenskan syns också i svaren om positiva och negativa sidor om svenskläraryrket. Den viktigaste frågan är nu vad man kan göra för att förändra detta negativa rykte? Om man vill förändra det inifrån, har läroämnena i nordiska språk eller svenska samt institutioner för pedagogik vid olika universitet en central roll. Är Jyväskylä universitet kanske inne på rätt spår när det hos dem är möjligt att direkt söka sig till språklärostudier och ha pedagogiska studier den hela fem års universitetstiden? På så sätt kan lärarna åtminstone stödja och handleda studenter i frågor som gäller att vara svensklärare från början mycket mer jämfört med andra universitet där lärostudier varar kortast bara i ett år. Undervisningssektors fackorganisation OAJ och dess underorganisationer (SUKOL och

Svensklärarna i Finland) har också en central roll i fråga om samhällelig diskussion. Kanske borde svensklärarkrets och svenska språkets positiva sidor framhävas oftare och starkare i media. Vidare tycks det finska utbildningssystemet vara i någon slags kris – det talas mer och mer om sjunkande PISA-resultat och tappad respekt för hela skolsystemet och dess aktörer. Tyvärr är svensklärarkretsens rykte kanske bara en liten del i den stora bilden. Studien ger förhoppningsvis nyttig information till läroämnen (nordiska språk eller svenska) vid olika finska universitet om studenternas eventuella framtidsplaner gällande magisterstudierna och/eller yrkeslivet.

En framtida studie som utforskar mycket större grupper av huvudämnesstudenter i nordiska språk/svenska vid flera universitet skulle vara av stort värde. Det skulle vara intressant att jämföra språkläroarstudenter i Jyväskylä universitet och andra finska universitet för att utreda om en tidig början för språkläroarstudier verkligen vore en lösning till bristen på blivande svensklärare. Ytterligare forskning behövs också kring den negativa attityden och bristen på motivation gällande svenska språket och hur det påverkar svensklärarkretsens attraktivitet.

Litteratur

- Eskola, A. 1975. Sosiologian tutkimusmenetelmät II. Helsinki: WSOY.
- Finlex (2022) *Förordning om behörighetsvillkoren för personal inom undervisningsväsendet* (986/05 10 §). (<https://www.finlex.fi/sv/laki/smur/1998/19980986>, hämtat den 27.5.2023)
- Helsingfors universitetets studiehandbok
(<https://www.helsinki.fi/fi/koulutusohjelmat/pohjoismaisten-kielten-ja-kirjallisuuksien-maisteriohjelma/opiskelu/opintosuunnat#pohjoismaiset-kiellet>, hämtat den 29.4.2023)
- Holm, K., Demèn, R. & Hansson, M. 2007. *Vad kännetecknar en bra lärare? I ett lärar- och elevperspektiv*. Examensarbete. Göteborgs universitet.
(<https://gupea.ub.gu.se/bitstream/handle/2077/3903/HT06-2480-05.pdf?sequence=1&isAllowed=y>)
- Jyväskylän universitetets studiehandbok
(<https://opinto-opas.jyu.fi/2022/fi/tutkintoohjelma/kiema2020sisu/> och https://opinto-opas.jyu.fi/2022/fi/moduuli/kimma_ruoos/, hämtat den 29.4.2023)
- Kautonen, M. 2016. Työn ja ohjauksen merkitys tulevien kieltenopettajien identiteetille – aineistolähtöinen näkökulma narratiivien tulkintaan. En pro gradu -avhandling i pedagogie. Jyväskylän universitet. Lärarutbildning.
- Kimber B. & Sandersson M. 1995. *Känn dig som lärare*. Ekelunds förlag AB.
- Koivunen, E. (under arbete). Uppfattningar om lärarprofession och framtida yrket hos lärarstudenter i Sverige och Finland. En pro gradu -avhandling i nordiska språk. Åbo universitet.
- Kuusisto, E., & Rissanen, I. (Godkänt/i tryck). Kohti päämäärätietoista yhteiskunnallista opettajuutta? Opettajaopiskelijoiden tulevalle työlleen asettamat päämäärät. *Kasvatus*, 54(4).
- Kuusisto E., de Groot I., de Ruyter, D., Schutte I., Rissanen I. & Suransky C. (2023) Life purposes: Comparing higher education students in four institutions in the Netherlands and Finland, *Journal of Moral Education*.
(<https://www.tandfonline.com/doi/citedby/10.1080/03057240.2022.2159347?scroll=top&needAccess=true&role=tab&aria-labelledby=cit>)
- Maltén, A. 1997. *Pedagogiska frågeställningar*. Lund: Studentlitteratur.
- Pietilä, V. 1973. *Sisällön erittely*. 2. korj. p. Helsinki: Gaudeamus. Print.

Ruohotie-Lyhty M. & Pitkänen-Huhta A. 2022. *Status versus nature of work: pre-service language teachers envisioning their future profession*, European Journal of Teacher Education, 45:2, 193-212.

(<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/02619768.2020.1788535>)

Statistikcentralen. 2018. Liitetaulukko 1. Yliopistojen opiskelijat ja tutkinnon suorittaneet koulutusasteen, -alan (Kansallinen koulutusluokitus 2016) ja sukupuolen mukaan 2018. (https://www.stat.fi/til/yop/2018/yop_2018_2019-05-09_tau_001_fi.html, hämtat den 19.2.2023)

Tammerfors universitetets studiehandbok

(<https://www.tuni.fi/fi/tule-opiskelemaan/pohjoismaiset-kielit-kielten-maisteriohjelma>, hämtat den 29.4.2023)

Tammerfors universitetets offentliga websidor (<https://www.tuni.fi/fi/tutustu-meihin/monikielinen-viestinta-ja-kaannostiede>, hämtat den 29.4.2023)

Tuomi, J. Sarajärvi, A. 2018. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Reviderat verk. Helsingfors: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Uleåborg universitetets studiehandbok (<https://opas.peppi oulu.fi/fi/ohjelma/24070>, hämtat den 29.4.2023)

Vasa universitetets studiehandbok

(<https://www.uwasa.fi/fi/opiskelijat/opinto-oppaat/viestintatieteiden-ja-kielten-opinto-oppaat>, hämtat den 29.4.2023)

Webropols websida (<https://webropol.fi/>, hämtat den 16.1.2023)

Yle. 2023. *Tulevien opettajien päämäärät työlleen ovat itsekeskeisiä – tästä syystä siitä voi olla huolissaan*. En nyhetsartikel. (<https://yle.fi/a/74-20028745>, hämtat den 7.5.2023)

Åbo universitetets studiehandbok

(<https://opas.peppi.utu.fi/fi/ohjelma/87934> och <https://opas.peppi.utu.fi/fi/ohjelma/87869>, hämtat den 29.4.2023)

Östra Finlands universitetets studiehandbok

(<https://opas.peppi.uef.fi/fi/perustutkintokoulutus/29201-humanistinen-osasto/24284/13916?period=2022-2023>, hämtat den 8.6.2023)

Bilagor

Bilaga 1. Webropol-enkät

Kysely pohjoismaisten kielten 1. ja 2. vuosikurssin opiskelijoille tulevaa työelämää koskien

Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

Hei,

Tervetuloa osallistumaan pohjoismaisten kielten sivuainegradukyselyyn! Teen parhaillaan tutkimusta, jonka tarkoituksena on saada tarkempaa tietoa pohjoismaisten kielten 1. ja 2. vuosikurssin opiskelijoiden ajatuksista opintojen jälkeistä työelämää koskien.

Tutkimus sai alkunsa pohjoismaisten kielten oppiaineen tarpeesta ymmärtää, kumpi tutkinto-ohjelma (Kielen oppimisen ja opettamisen tutkinto-ohjelma vai Kieliasiantuntijuuden tutkinto-ohjelma) opiskelijoita mahdollisesti kiinnostaa opintojen alussa enemmän, ja toisaalta millaisia haaveammatteja ja muita ajatuksia tulevasta työelämästä kielen ammattilaisina pohjoismaisia kieliä opiskelemaan hakeutuneilla ylipäättään on.

Kyselyyn vastaaminen vie noin 10-15 minuuttia.

Tutkimuksen tietosuojaja: Osallistuneiden yksittäisten henkilöiden tunnistetiedot eivät tule ilmi tutkimuksessa missään vaiheessa, eikä tutkimustietoja luovuteta ulkopuolisille. Raportoinnin osalta teen suurimmaksi osaksi ryhmittelyjä, mutta joissain tapauksissa, kun siitä katsotaan olevan hyötyä, voin raportoida jotain yksittäistä informaatiota. Tutkimuksessa sitoudun noudattamaan EU:n yleistä tietosuojaja-asetusta (GDPR) ja Turun yliopiston tutkimuseettisiä periaatteita. (Tietosuojavastaavan yhteystiedot: dpo@utu.fi) Tietoja ei siirretä EU:n tai ETA-alueen ulkopuolelle. Aineistoon on pääsy ainoastaan tutkijalla, eli minulla, ja se tuhoetaan lopullisesti viimeistään joulukuussa 2023. Voit tutustua tarkempaan tietosuojailmoitukseen täällä: <https://urly.fi/2Sio>

Kiitos vastauksistasi ja avustasi sivuainegraduni aineiston kartuttamisessa!

Ystävällisin terveisin

Maria Krankkala
makkra@utu.fi

Osa 1: Taustatiedot

1. Annan luvan käyttää kyselyssä antamiani vastauksia tutkimuksessa *

- Kyllä
 Ei

2. Sukupuoli *

- Nainen
 Mies
 Muu
 En halua sanoa

3. Yliopisto-opintojen aloitusvuosi *

Kirjoita vuosiluku vastauslaatikkoon

4. Pohjoismaisten kielten opintojen aloitusvuosi *

Kirjoita vuosiluku vastauslaatikkoon

5. Pääaine *

- Pohjoismaiset kielet
 Jokin muu kieliaine (kerro tekstikentässä tarkemmin)
 Jokin muu ala (kerro tekstikentässä tarkemmin)

6. Sivuaine (johon sinulla on tällä hetkellä opinto-oikeus)

- Jokin muu kieliaine (kerro tekstikentässä tarkemmin)
- Opettajan pedagogiset opinnot
- Joki muu oppiaine (kerro tekstikentässä tarkemmin)
- Minulla on useampi sivuaine, joista yksi on toinen kieliaine (kerro tekstikentässä tarkemmin)
- Minulla on useampi sivuaine, mutta niistä mikään ei ole kieliaine (kerro tekstikentässä tarkemmin)

7. Millaista aiempaa työkokemusta sinulla on? *

- Olen toiminut ruotsinopettajan sijaisena
- Olen toiminut jonkin muun oppiaineen opettajan tai luokanopettajan sijaisena (täsmennä vastauslaatikkoon)
- Olen työskennellyt ruotsin kielen parissa muulla kuin opetusallalla (täsmennä vastauslaatikkoon)
- Minulla on muuta työkokemusta lasten ja/tai nuorten parissa (täsmennä vastauslaatikkoon)

8. Miksi hakeuduit opiskelemaan pohjoismaisia kieliä? Vastaa lyhyesti omin sanoin. *

Osa 2: Ajatukset omasta tulevaisuuden työstä

9. Ajattelen, että tulevaisuuden työni löytyy pohjoismaisten kielten parista *

	En usko	Vain pienellä todennäköisyydellä	Se on mahdollista	Se on todennäköistä	Olen varma siitä
Valitse vaihtoehto, joka kuvaa parhaiten ajatuksiasi.	☐	☐	☐	☐	☐

10. Mikä sinulle on tärkeää tulevassa työssäsi?

Arvioi taulukon väittämät asteikolla 1: ei ollenkaan tärkeää - 5: erittäin tärkeää *

	1	2	3	4	5
Saan vaikuttaa omiin työaikoihini	☐	☐	☐	☐	☐
Saan olla tekemisissä ihmisten kanssa	☐	☐	☐	☐	☐
Saan tehdä töitä itsenäisesti/yksin	☐	☐	☐	☐	☐
Saan käyttää työssä luovuuttani	☐	☐	☐	☐	☐
Työ ja vapaa-aika on helppo erottaa toisistaan	☐	☐	☐	☐	☐
Työ on käytännönläheistä	☐	☐	☐	☐	☐
Työ on monipuolista ja vaihtelevaa	☐	☐	☐	☐	☐
Työhön kuuluu esillä oleminen	☐	☐	☐	☐	☐

11. Mikä/mitkä ovat tämänhetkisiä unelma-ammattesi ja miksi? Jos et osaa nimetä tiettyä ammattia, kuvaile, millainen työ olisi sinusta paras mahdollinen (mitä työssä pääasiassa tehtäisiin, millaisin työajoin ja kenen kanssa jne.) *

12. Milloin suunnitellen kiinnostuit unelma-ammattistasi? *

13. Koen, että tiedän, millaisiin töihin voin pohjoismaisten kielten opinnot suorittuani hakeutua (arvioi asteikolla 1: en tiedä ollenkaan - 5: tiedän tarkasti) *

	1	2	3	4	5	
En tiedä ollenkaan	☐	☐	☐	☐	☐	Tiedän tarkasti

Osa 3: Ruotsinopettajan ammatti

14. Oletko harkinnut ruotsinopettajan uraa? Miksi? Perustele vaihtoehdon jälkeiseen vastauslaatikkoon. *

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

15. Kuvaile omin sanoin, millaisia positiivisia puolia näet ruotsinopettajan ammatissa. Mitkä asiat siinä houkuttavat?

16. Kuvaile omin sanoin, millaisia negatiivisia puolia näet ruotsinopettajan ammatissa. Mitkä asiat siinä eivät houkuta?

17. Aion hakea opettajan pedagogisiin opintoihin myöhemmin *

- Kyllä
- Ei
- En tiedä vielä
- Olen jo suorittamassa/suorittanut ne

18. Muita kommentteja tai täsmennyksiä kyselyyn liittyen? Vapaa sana!

Bilaga 2. Tabell 4: Svar av Grupp 1 på frågan om positiva sidor i svenskläraryrket

15. Beskriv med egna ord vilka positiva sidor du tänker finns inom svenskläraryrket. Vilka saker lockar i detta yrke?			
Svar på finska av Grupp 1	Reducerat svar	Grupperat svar	Nytt begrepp
vaihtelevuus, luovuuden käyttö, ihmisläheisyys	Att arbetet är varierande, att man kan använda sin kreativitet och att man får arbeta med människor.	Variérande arbete + användning av kreativitet + närheten till människor	Variation + kreativitet + människonärhet
Sisätyö. Vapaus suunnitella miten opettaa, vaikkakin opetettava asia on etukäteen määritetty. Kiinteä kuukausipalkka.	Att man får arbeta inomhus. Man har friheten att planera hur man undervisar även om innehållet har definierats på förhand. Man får en fast månadslön.	Arbete som sker inomhus + friheten gällande planering + fasta månadslöner	Inomhusarbete + frihet + lön
Pitkä kesäloma.	Man får ett långt sommarlov.	Långa sommarlovet	Lov
Opettaminen voisi olla kiehtovaa. Saa työskennellä usein vaihtuvien ihmisten kanssa.	Att undervisa kunde vara fascinerande. Man får arbeta med många olika människor.	Intresse för själva arbetet + närheten till människor	Intresse + människonärhet
Opettajan ammatissa ei oikein houkuta mikään. Ehkä suurimpana asiana jos pitää valita niin ihmisten kanssa toimiminen ja esillä oleminen.	Det finns fast ingenting som lockar mig i svenskläraryrket. Kanske den bästa saken kunde vara att arbeta med människor och att få framträda.	Närheten till människor + att framträda i arbetet	Människonärhet + att framträda

Bilaga 3. Tabell 5: Svar av Grupp 2 på frågan om positiva sidor i svensklärarket

15. Beskriv med egna ord vilka positiva sidor du tänker finns inom svensklärarket. Vilka saker lockar i detta yrke?			
Svar på finska av Grupp 2	Reducerat svar	Grupperat svar	Nytt begrepp
no ei hirveän moni asia. Kesäloma, palkka on kai ihan ok.	Inte så många saker egentligen. Sommarlovet och att lönen är kanske ganska bra.	Sommarlovet + bra lön	Lov + lön
Lasten ja nuorten kanssa työskentely	Att arbeta med barn och unga.	Närheten till barn och unga	Människonärhet (barn och unga)
ihmisläheinen työ jossa voi itsekin oppia uutta	Man får vara nära människor i arbetet och det är möjligt att lära sig nya saker också.	Närheten till människor + möjligheten att lära sig nya saker	Människonärhet + livslångt lärande
selkä urapolku ja lomat	Karriärutvecklingen är klar och loven är bra.	Klara karriärutvecklingen och bra lov	Karriärutveckling + lov
Voin saada oppilaiden negatiiviset asenteet ruotsia kohtaan purettua.	Jag kan vara den som lyckas att kullkasta negativa attityder mot svenska språket.	Arbete mot negativa attityder gällande svenska språket	Förmedling av värden
Saisin työskennellä nuorten ihmisten parissa, innostuttaa ja auttaa heitä, sekä tuoda "lapsellisen" puoleni esiin.	Jag kunde arbeta med unga människor, inspirera och hjälpa dem och visa min "barnsliga" sida.	Närheten till unga + att inspirera och hjälpa unga + att visa sin barnsliga sida	Människonärhet (barn och unga) + möjlighet att inspirera + möjligheten att hjälpa
Oman työn jäljen näkeminen, kun huomaa oppilaiden oppineen ruotsin kieltä.	Man kan i verkligheten se resultat av sitt arbete när man märker hur elever har lärt sig svenska.	Resultat av arbete är synligt	Synlighet av arbetsresultat
Ruotsin kielioppi ei tunnu mahdottomalta verrattuna suomen kieleen mielestäni ja se avaa paljon ovia jo Suomessa monella eri taholla. Kun osaa ruotsia voi nauttia monipuolisemmin eri teatteriesityksistä, kirjallisuudesta, musiikista ja politiikkastakin saa monipuolisemman kuvan kun ymmärtää myös ruotsinkielistä mediaa.	Svenska grammatik känns inte omöjligt att lära sig när man jämför med finska språket. Svenskan öppnar många dörr i Finland i olika sammanhang. När man kan svenska, kan man njuta av teater-föreställningar, litteratur och musik mångsidigare och man får också en mer varierande bild av politik när man förstår vad händer i den svenskspråkiga median.	Svenska grammatik är lätt att lära sig + svenska språket ger bredare möjligheter i samhället	Lätthet att lära sig svenska + samhälleliga grunder
Nuorten kanssa työskentely ja mahdollisuus vaikuttaa nuorten kiinnostumiseen ruotsin kielestä ja mahdollisuus jopa vähentää "pakkoruotsi" asenteita. Opettajan ammatti vaikuttaa myös melko monipuoliselta.	Man får arbeta med unga och har möjligheten att få unga att intressera sig om svenska språket och även kullkasta attityder gällande "tvångssvenska". Lärarket verkar också vara mångsidigt.	Närheten till unga + att inspirera unga + arbete mot negativa attityder gällande svenska språket + arbetet är mångsidigt	Människonärhet (barn och unga) + möjlighet att inspirera + förmedling av värden + variation
Haluan innostaa lapsia ja nuoria pohjoismaisten kielen ja kulttuurien pariin, jotka voisivat laajentaa heidän elämäntapomustaan. Ruotsin opettajana pääsee työskentelemään moniammatillisissa työpaikoissa, ja työajat ovat selvät.	Jag vill inspirera barn och unga att lära sig mer om nordiska språk och kulturer för att de kan få ett bredare synvinkel. Som svensklärare får man arbeta i multiprofessionella arbetsplatser och arbetstider är klara.	Att inspirera barn och unga + att ge unga mer information om Norden + det är möjligt att arbeta multiprofessionellt + arbetstider är tydliga	Möjlighet att inspirera + förmedling av värden + mångfald av yrken + tydliga arbetstider

Bilaga 4. Tabell 6: Svar av Grupp 1 på frågan om negativa sidor i svensklärarket

16. Beskriv med egna ord vilka negativa sidor du tänker finns inom svensklärarket. Vilka saker lockar inte i detta yrke?			
Svar på finska av Grupp 1	Reducerat svar	Grupperat svar	Nytt begrepp
ne jotka ajattelee et on pakkoruotsiaxd	De (eleverna) som tänker att tvångssvenskan finns.	Elever kan ha en negativ attityd mot svenska språket	Elevernas negativa attityd
Oppilaiden kielteinen näkemys ruotsin opiskeluun.	Elever har en negativ attityd när det gäller att lära sig svenska.	Elever har en negativ attityd mot svenska språket	Elevernas negativa attityd
Opetettavat, varsin ala- ja yläasteella saattavat olla hankalia ja häiriköivät opetusta.	Studera (speciellt på låg- och högstadiet) kan vara besvärliga och de kan störa undervisningen.	Elever har besvärligt beteende och de kan störa undervisningen	Elevernas dåliga beteende
Huono palkka työmäärään nähden, esillä oleminen, lasten kaitseminen.	Lönen är inte bra när man tänker på arbetsmängden. Man måste framträda och passa barn.	Lön och arbetsmängd passar inte ihop + att framträda i arbetet + passning av barn	Obalans mellan lön och arbetsmängd + att framträda + barnpassning
Asenteet ruotsinopiskelua kohtaan ovat usein negatiivisia joten oppilailla ei välttämättä ole motivaatiota. Opettajan ammatti on muutenkin raskas.	Attityder mot svenska språket är ofta negativa och därför är elever kanske inte motiverade. Att arbeta som lärare är tung också ur andra synvinklar.	Elever har en negativ attityd mot svenska språket + det finns ingen motivation + lärararbetet är tungt	Elevernas negativa attityd + elevernas brist på motivation + tunga jobbet
Lähipiirissäni on opettajia, eli olen nähnyt opettamisen huonot puolet läheltä ja sen, millainen organisaatio koulu voi pahimmillaan olla. Pahimmassa tapauksessa esimies ei kunnioita alaisiaan ja työssä on koko ajan kiire. Myöskin jatkuva töiden kotiin tuominen ja opetuksen suunnittelu ja kokeiden korjaamisen ja tekemisen luoma paine ei ole opettajan palkkatason mukaista. Suomessa on koulutettu liikaa opettajia paikkoihin nähden, eli työpaikka voi olla vaikea saada virasta puhumattakaan.	Jag har lärare i min närmaste krets, alltså jag har sett från nära håll de dåliga sidorna av läraryrket och hurdan organisation en skola kan i dess värsta skick vara. I det värsta fallet respekterar chefen sina anställda inte och man har bråttom hela tiden. Dessutom tycker jag inte att ta arbete med mig hem, och att planera undervisningen och prov, utvärdering av prov och stress som man får från dessa arbetsuppgifter motsvarar inte lärarens lönenivå. I Finland har man utbildat för många lärare när man jämför med arbetsplatser, det vill säga det är svårt att hitta arbete och speciellt en fast anställning.	Dåliga erfarenheter av läraryrket (bråttom, arbetsmängd) + dåliga erfarenheter av skolan som organisation (bråttom, ingen respekt) + lön och arbetsmängd passar inte ihop + samhälleliga kritik om lärarutbildningen + svårigheten att hitta speciellt en fast anställning	Dåliga hörsägen från bekanta + farhågor för icke-fungerande skolorganisationen + obalans mellan lön och arbetsmängd + samhälleliga grunder + osäkra arbetsmöjligheter

Bilaga 5. Tabell 7: Svar av Grupp 2 på frågan om negativa sidor i svensklärarket

16. Beskriv med egna ord vilka negativa sidor du tänker finns inom svensklärarket. Vilka saker lockar inte i detta yrke?			
Svar på finska av Grupp 2	Reducerat svar	Grupperat svar	Nytt begrepp
Työt tulevat helposti kotiin, ala-aste/ylä-aste lapset on ilkeitä, vanhemmat vielä pahempia.	Man tar arbetet lätt med sig hem, elever på låg- och högstadiet är elaka och föräldrar är ännu värre.	Att arbetet följer hem + grundskolelever är elaka + föräldrar är mycket besvärliga	Obalans mellan arbete och fritid + Elevernas dåliga beteende + besvärliga föräldrar
Epävarmuus, nuorten ongelmakäytös, huonohko palkka, huonot etenemismahdollisuudet	Osäkerhetet, problematiska beteendet hos unga, en ganska dålig lön och dåliga möjligheter att avancera i karriären.	Arbetet är osäker + elever har problematisk beteende + lönen är dålig + att avancera i karriären är inte så lätt	Osäkra arbetsmöjligheter + elevernas dåliga beteende + låg lön + få karriärsteg
huonot työ- ja vapaa-aikakuvat ja huono palkka verrattuna työhön. työtä ei arvosteta tarpeeksi	Jag har fått en dålig anblick av balansering av arbete och fritid och det finns en dålig lön jämfört med arbetsmängden. Man respekterar arbetet inte tillräckligt.	Gränsen mellan arbete och fritid är inte klar + lön och arbetsmängd passar inte ihop + arbetet är inte tillräckligt respekterad	Obalans mellan arbete och fritid + obalans mellan lön och arbetsmängd + arbetes respektlöshet
nuorisio ja palkka ei välttämättä vastaa työn määrää	Unga människor. Lönen motsvarar inte nödvändigtvis arbetsmängden.	Att man måste arbeta med unga + lön och arbetsmängd passar inte ihop	Människonärhet (barn och unga) + obalans mellan lön och arbetsmängd
Oppilaiden negatiivisuus ruotsiin ja kiinnostuksen puuttuminen.	Elevernas negativa attityd mot svenska språket och brist på intresse.	Elever har en negativ attityd mot svenska språket + det finns inget intresse	Elevernas negativa attityd + elevernas brist på motivation
Moni pitää juuri ruotsinkieltä niin sanotusti turhana tai "pakkopullana", joten kiinnostus sitä kohtaan ei välttämättä ole se kaikkein suurin.	Många anser att precis svenska språket är onyttigt och "ett nödvändigt ont" och därför intresset för det är inte nödvändigtvis den största.	Elever har en negativ attityd mot svenska språket + det finns inget intresse	Elevernas negativa attityd + elevernas brist på motivation
Liian paljon töitä annettuun työaikaan nähden. Työ on kuormittavaa, koska tuntuu, ettei työtään voi tehdä niin hyvin kuin haluaisi.	För mycket arbete när man jämför med arbetstider. Arbetet är belastande eftersom det känns som om man inte kan göra sitt arbete så bra man vill.	För mycket arbete och för lite tid + man kan inte göra arbetet så bra man vill	Obalans mellan arbete och fritid + ingen möjlighet att arbeta så bra man vill
Haasteena voi olla muiden negatiivinen asenne/motivaation puute kielen opiskelua kohtaan. Saattaa olla hankalaa löytää tapoja pitää opiskelijoiden motivaatiota yllä.	En utmaning kan vara att andra har en negativ attityd mot språkinläring eller brist på motivation att lära sig språk. Det kan vara svårt att hitta olika sätt att motivera elever.	Elever har en negativ attityd mot svenska språket + det finns ingen motivation + arbetet är tungt	Elevernas negativa attityd + elevernas brist på motivation + tunga jobbet
Täytyy olla aika paljon esillä. Koen myös tietynlaista vastuuta siitä, että tunnen ja osaan kieltä erittäin hyvin, jotta voin (virheettömästi) opettaa sitä. Koen myös, että luokan "hallitseminen" voi koitua haasteelliseksi. Työ voi olla myös erittäin raskasta henkisesti ja työlästä, esim. jos täytyy tarkistaa kokeita, suunnitella tunteja ja opettaa yms. tai jos opiskelijat jakaa huoliaan enkä osaa auttaa tai muuten jään murehtimaan niitä.	Man måste framträda ganska mycket. Jag känner också något slags ansvar för det att jag måste kunna språket mycket bra för att kunna (felfri) undervisa i det. Jag tänker också att "behärska" klassrummet kan bli utmanande. Arbetet kan också mentalt vara väldigt tungt och det kan vara jobbigt om man måste utvärdera prov, planera undervisningen och undervisa osv. Elever kan också berätta om sina bekymmer och det kan vara att jag inte kan hjälpa till eller att de sakerna fastnar i minnet och gör mig ledsen.	Att framträda + att lära sig språket så bra att man kan undervisa i det + beteendehantering känns svårt + arbetet känns tungt både mentalt och vad gäller arbetsmängd + osäkerhet gällande hantering elevernas problem	Att framträda + svårighet att lära sig svenska + beteendehantering + tunga jobbet + stötning av elever
Minua huolettaa Suomen kielipolitiikan tulevaisuus. Ruotsin kieltä pidetään aikuisten toimesta turhana ja vaikeana oppia. Nämä ajatukset vaikuttavat mahdollisesti oppilaisiin ja heidän oppimiseensa. Lisäksi olen yleisesti ottaen huolissani kieltenopettajien tulevaisuudesta maassa, jossa kielivaranon kuihtuu kuihtumistaan. Toivon, että en ole enää työelämässä, kun poliitikot vihdoinkin päättävät tehdä Suomesta yksikielisen maan.	Jag är bekymrad över språkpolitikens framtid i Finland. Vuxna tänker att svenska språket är onyttigt och svårt att lära sig. Dessa tankar påverkar möjligtvis elever och deras inläring. Dessutom är jag överhuvudtaget bekymrad över språkläramas framtid i ett land vars språkreserv tynar långsamt bort. Jag hoppas att jag inte längre är i arbetslivet då politikerna äntligen bestämmer att Finland ska vara ett enspråkigt land.	Språkpolitik ser inte bra ut och det ska inte finnas många språk kvar i framtidens Finland + vuxna har negativa attityder mot svenska språket	Samhälleliga grunder + vuxnas negativa attityd

Lyhennelmä

Tutkimuksen taustaa

Tämä tutkimus syntyi erään suomalaisen yliopiston pohjoismaisten kielten oppiaineen tarpeesta saada tietää tarkemmin, mihin tutkinto-ohjelmaan opiskelijat ovat myöhemmin kiinnostuneita hakeutumaan ja millaisia ajatuksia opiskelijoilla ylipäätään on yliopisto-opintojen jälkeisestä työelämästä ja erityisesti ruotsinopettajan urasta pohjoismaisten kielten opintojen jälkeen.

Yliopisto-opiskelijoiden ajatuksia kieltenopettajan ammatista on tutkittu aiemminkin, mutta vastaajat ovat koostuneet opiskelijoista, jotka ovat jo aloittaneet aineenopettaja- ja/tai pedagogiset opinnot. Kautonen (2016) on tutkinut tulevien kieltenopettajien opettajaidentiteettiä ja ohjauksen merkitystä opettajaopinnoissa narratiivien keinoin. Keskeiseksi tuloksiksi tutkimuksessa nousi tieto siitä, että tulevat kieltenopettajat ovat yksilöitä, joilla on monenlaisia tarpeita ohjaukselle. Tutkimuksessa nousi esiin myös tulevien kieltenopettajien moninaiset syyt hakeutua opettajan ammattiin: kutsumus, yhteisen hyvän eteen työskentely, tulonhankinta, itsensä kehittäminen, omien taitojen kehittäminen sekä yhteisöön kuuluminen. (ibid.) Myös Ruohotie-Lyhty & Pitkänen Huhta (2022) ovat tutkineet juuri kieli- ja aineenopettajaopintonsa aloittaneita opiskelijoita visualisoinnin keinoin. Tutkimuksessaan he löysivät kaksi erityyppistä syytä hakeutua opettajaksi: ensimmäinen ryhmä kuvaili opettajan ammatin ominaisuuksia (esim. aktiviteetit, työolot ja sosiaaliset suhteet), kun taas toinen ryhmä keskittyi opettajan ammatin statukseen. (ibid.) Lisäksi Koivunen (työ kesken) on tutkimassa suomalaisia ja ruotsalaisia luokanopettajia ja heidän näkemyksiään tulevasta työurastaan. Tämä tutkimus eroaa kuitenkin yllä mainituista tutkimusryhmänsä ansiosta – tutkimuksen kohteena eivät ole opettajaopiskelijat, vaan vastikään opintonsa aloittaneet pohjoismaisten kielten pääaineopiskelijat.

Tutkimuksen keskeisin teoriatausta pohjaa eri opettajaidentiteettien teorioihin. Kimber & Sandersson (1995) sekä Maltén (1997) ovat esitelleet osin päällekkäisiä opettajatyyppejä: puhutaan auktoritaarisista opettajista, virheettömistä opettajista tai demokraattisista opettajista, kaverirollin ottavista opettajista tai passiivisista opettajista sekä ”kanaemon” tai isoisan roolin ottavista opettajista. Näiden merkitystä erityisesti esiin tulleiden ruotsinopettajuuden negatiivisten puolien suhteen tarkastellaan tutkielman pohdintaosiossa tarkemmin. Lisäksi tutkielman teoriaosuudessa on esitelty niiden suomalaisten yliopistojen, joissa voi pääaineena

opiskella ruotsia tai pohjoismaisia kieliä, maisterivaiheen tutkinto-ohjelmia ja sitä kautta vaihtoehtoja, joita opintojen jälkeinen työelämä voi tarjota ruotsin kielen asiantuntijoille.

Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset

Tämän tutkimuksen tavoitteena on saada selville, kuinka moni erään suomalaisen yliopiston 1. ja 2. vuosikurssin ruotsin pääaineopiskelijoista aikoo opiskella ruotsinopettajaksi, ja mitä he ajattelevat ruotsinopettajan ammatista. Tutkimuskysymykset ovat: Kuinka suuri osuus ensimmäisen ja toisen vuosikurssin opiskelijoista haluaa valmistua ruotsinopettajaksi? Mitä tutkimusryhmä ylipäätään ajattelee ruotsin aineenopettajan ammatista ja sen hyvistä sekä huonoista puolista?

Aineisto ja tutkimusmenetelmät

Tämä tutkimus on kyselytutkimus, ja sen aineisto kerättiin marraskuussa 2022 Webropol-kyselylomakkeen avulla. Webropol-kyselyssä on 18 kysymystä, jotka on jaettu kolmeen osaan: ensimmäinen osa käsittelee vastaajien taustatietoja, toinen osa heidän unelma-ammattejaan ja kolmas osa keskittyi ruotsinopettajan ammattiin liittyviin kysymyksiin. Webropol-kyselyyn vastasi erään suomalaisen yliopiston kaksi opetusryhmää, joista ensimmäinen oli suunnattu ensimmäisen vuoden opiskelijoille ja toinen toisen vuoden opiskelijoille. En ollut itse paikalla ensimmäisen vuoden opiskelijoiden aineistonkeruussa, minkä takia muutaman kysymyksen vastauksissa oli epätarkkuutta ja epävarmuutta vastausvaihtoehtojen valinnassa. Toisen vuosikurssin materiaalinkeruun aikana tämä pyrittiin ottamaan kuitenkin huomioon. Analyysiosuudessa nämä kohdat materiaalista on myös huomioitu.

Materiaalinkeruun jälkeen tutkimusryhmäksi valikoituu 19 vastaajan ryhmä, jotka jaetaan kahtia vuosikurssinsa mukaan: Ryhmä 1 koostuu kahdeksasta 1. vuosikurssin pohjoismaisten kielten pääaineopiskelijasta, ja Ryhmä 2 yhdestätoista 2. vuosikurssin pohjoismaisten kielten pääaineopiskelijasta. Analyysiosuudessa ryhmien vastauksia tarkastellaan yhdessä ja erikseen.

Tutkimusmenetelmäksi tähän tutkimukseen on valikoitunut sisällönanalyysi. Tuomi ja Sarajärvi (2018, 111–116) jaottelevat sisällönanalyysin induktiiviseen ja deduktiiviseen. Tässä tutkimuksessa on käytetty induktiivista sisällönanalyysiä, joka perustuu aineistoon. Aineisto analysoidaan kolmen vaiheen kautta: ensin aineisto redusoidaan eli pelkistetään, sitten klusteroidaan eli ryhmitellään ja lopuksi abstrahoidaan eli luodaan uusia käsitteitä (ibid.). Tätä menetelmää käytettiin Webropol-lomakkeen kuuden avoimen kysymyksen kohdalla. Muuta

aineistoa analysoitiin kvalitatiivisesti prosenttilukujen ja Webropolin visuaalisen grafiikan avulla.

Tulokset ja pohdinta

Tutkielman analyysiosuudessa liikkeelle lähdetään vastaajien perustiedoista: sukupuolijakaumasta ja sivuaineista. Ryhmä 1 koostuu tasapuolisesti sekä miehistä että naisista (mikä on jokseenkin epätavallista naisvaltaisilla kielialoilla), kun taas Ryhmä 2 on homogeenisempi (10 vastaajaa on naisia, ja yksi vastaaja ei halunnut kertoa sukupuoltaan). Vastaajien sivuainevalintoja tarkastellessa kävi ensimmäistä kertaa selväksi opiskelijoiden kiinnostuksenkohteet ja sitä kautta mahdolliset tulevaisuuden työnäkymät. Suurimmalla osalla molemmista tutkimusryhmistä sivuaineena on toinen kieliaine (mikä voi viitata mahdolliseen kieltenopettajan uraan), mutta sivuaineina oli myös markkinointia, urheilua, valtio-oppia, sosiaalityötä tai matematiikkaa. Myös käänösviestintä mainittiin sivuaineena, kuten myös pedagogiset opinnot, mikä on tärkeä huomio tutkimuksen tavoitteiden kannalta.

Aiemmasta työkokemuksesta kysyttäessä käy ilmi, että vain yhdellä vastaajalla on kokemusta ruotsinopettajan sijaisen töistä (Ryhmä 2). Tässä kysymyksenasettelussa (tai tarkemmin vaihtoehtojen rajaamisessa ja niiden antamisessa) oli kyselylomakkeen laatimisvaiheessa epätarkkuutta, minkä vuoksi vastaajat, joilla ei ole ollenkaan työkokemusta, vastasivat, että he ovat työskennelleet lasten/nuorten parissa tai muun kuin ruotsin opettajan sijaisena. Todellisuudessa lasten/nuorten parissa työskennelleitä oli Ryhmässä 1 kolme ja Ryhmässä 2 seitsemän. Muun kuin ruotsin opettajan sijaisena työskennelleitä ei kummastakaan ryhmästä löytynyt. Ruotsin kielen parissa oli työskennellyt Ryhmästä 1 kaksi vastaajaa ja Ryhmästä 2 samoin kaksi vastaajaa. Opettajan ammatti ei näin ollen ole tutkimusryhmälle kovinkaan tuttu, mutta lasten/nuorten ja/tai ruotsin kielen parissa työskentelystä on usealla kokemusta.

Myös vastaajien syitä aloittaa pohjoismaisten kielten opinnot kysyttiin. Tämä avoin kysymys on analysoitu sisällönanalyysin keinoin, ja molemmissa ryhmissä termi *kiinnostus* nousee tärkeimmäksi syyksi opintoihin hakeutumiselle. Muita tärkeimpiä syitä ovat *helppous* ja *urasuunnitelma*. Osa urasuunnitelman maininneista vastaajista on nimenomaan maininnut ruotsinopettajan ammatin, mutta myös mainintoja mm. kansainvälisestä urasta Pohjoismaissa on. Kun ensimmäisen ja toisen ryhmän vastauksia vertailee, on Ryhmässä 2 *urasuunnitelma* enemmän esillä, eli toisen vuosikurssin opiskelijat tuntuvat jo tämän perusteella tietävän tarkemmin, mitä he haluavat opintojen jälkeen tehdä. Saman tuloksen kertovat kysymykset,

jotka käsittelevät opiskelijoiden tietämystä pohjoismaisten kielten pääaineopintojen jälkeisestä työelämästä sekä sen mahdollisuutta, että he itse työllistyvät työhön, joka liittyy jollakin tavalla pohjoismaisiin kieliin. Ryhmä 1 pitää suurimmalta osin todennäköisenä, että pohjoismaiset kielet liittyvät heidän tulevaan työhönsä, mutta he eivät kuitenkaan tiedä, millaisia työmahdollisuuksia opintojen jälkeen oikeastaan on olemassa. Ryhmässä 2 vastaukset vaihtelevat enemmän: osa pitää hyvin todennäköisenä mahdollisuutta työllistyä pohjoismaisten kielten pariin, kun taas muutama vastaa, että ei usko sen olevan todennäköistä. Suurin osa Ryhmästä 2 myös kertoo tietävänsä, mitä uravaihtoehtoja opintojen jälkeen on.

Unelma-ammattiin liittyvät kysymykset ovat konkreettisemmin tutkimuksen tavoitteisiin ja tutkimuskysymyksiin liittyviä kysymyksiä. Ensin vastaajia pyydettiin arvioimaan asteikolla 1–5, miten hyvin väittämät kuvaavat heidän näkemystään unelma-ammattistaan. Kysymyksen vastauksia analysoidaan vastausvaihtoehtojen keskiarvojen ja mediaanien avulla. Ryhmässä 1 tärkeimmäksi tulevan työn ominaisuudeksi nousee väite ”Työ ja vapaa-aika on helppo erottaa toisistaan”. Ryhmässä 2 tärkein ominaisuus puolestaan on ”Saan olla tekemisissä ihmisten kanssa”. Ihmisläheisyys ei puolestaan ole kovinkaan tärkeää Ryhmälle 1, ja vähiten ääniä saa väittämä ”Työhön kuuluu esillä oleminen”. Ryhmässä 2 vähiten suosittu väite on ”Saan tehdä töitä itsenäisesti/yksin”, eikä Ryhmää 2 tunnu haittaavan esillä oleminen samalla tavalla kuin Ryhmää 1. Nämä väittämät ja niiden jakautuminen kahden tutkimusryhmän kesken piirtävät toki kuvaa keskenään erilaisista ajatuksista kahden eri vuosikurssin välillä, mutta vastauksissa korostuu myös se, että vastaajat ovat yksilöitä. Suoraan unelma-ammattista kysyttäessä yhdeksän kaikista 19 vastaajasta mainitsee (kielten)opettajan ammatin unelma-ammattikseen. Näistä kuitenkin vain yksi täsmentää, että hänen unelma-ammattinsa on nimenomaan ruotsinopettaja.

Kun vastaajilta kysytään, ovatko he harkinneet ruotsin opettajan ammattia, vastaa yhteensä 12 myöntävästi. Näistä kuitenkin vain seitsemän on harkitseminen jälkeen vielä sitä mieltä, että he haluavat ruotsinopettajaksi, ainakin jollakin tasolla. Opettajan pedagogisiin opintoihin hakeutuvia ja/tai jo hakeutuneita vastaajia on yhteensä kahdeksan. Voidaankin todeta, että noin hieman alle 50 % vastaajista haluaa opiskella itsensä ruotsinopettajaksi. Syyt alanvalintaan vaihtelevat kuitenkin unelma-ammattista siihen, että pedagogiset opinnot tuntuvat varmimmalta väylältä työelämään, eli yhtä yhtenevää ruotsinopettajaopiskelijatyyppeä ei voida identifioida, vaan vastaajat ovat yksilöitä ja heillä on toisistaan erottuvat tarpeet ja halut opintojen jälkeistä työelämää kohtaan. Sama koskee myös loppua toista puolta vastaajista – sivuainevalinnoillaan

sekä maisterivaiheen tutkinto-ohjelman valinnallaan he voivat vaikuttaa tulevaan työelämäänsä, mutta tarvitsevat varmasti tukea ja ohjausta.

Kyselylomakkeen viimeiset kysymykset koskevat ruotsinopettajan ammatin positiivisia ja negatiivisia puolia. Molempien ryhmien positiivisimmaksi puoliksi nousevat induktiivisen sisällönanalyysin keinoin saadut termit *ihmisläheisyys*, *loma*, *arvojen edistäminen*, *mahdollisuus inspiroida muita*, *palkka* sekä *työn vaihtelevuus*. Negatiivisimmiksi puoliksi nostetaan näitä vastoin kuitenkin *opiskelijoiden negatiivinen asenne*, *opiskelijoiden motivaation puute* sekä *epätasapaino palkan ja työmäärän välillä*. Nämä negatiiviset puolet tuntuvat jyräävän alleen mainitut positiiviset puolet mutta myös nostavan varjon koko tutkimuksen ylle – huono asenne ruotsin kielen opiskelua kohtaan varjostanee vastaajien ajatuksia kyselylomakkeen muidenkin kysymysten kohdalla, ja voi olla syy, miksi ruotsinopettajan ammatista ei suoraan puhuta esimerkiksi unelma-ammattina. On myös ristiriitaista, miten tutkimusryhmä mainitsee haluavansa työskennellä ihmisten parissa (toisen ryhmän vastauksissa korostui työskentely nimenomaan lasten ja nuorten parissa), mutta kuitenkin mainitsee myös siihen kuuluvia asioita ehdottomasti huonoimmaksi puoliksi töissä. Lisäksi on ristiriitaista, kuinka useat vastaajat haluavat edistää pohjoismaisia arvoja ja inspiroida muita, mutta eivät kuitenkaan niiden oppilaiden kohdalla, jotka sitä ehkä eniten tarvitsisivat (oppilaat, joilla on hankala asenne tai motivaatio-ongelmia).

Osaltaan tuloksia voidaan selittää Kimber & Sanderssonin (1995) ja Malténin (1997) opettajatyypiteorioilla. Jos ajatellaan, että nuoret opettajat helposti ottavat kaveriroolin tai passiivisen opettajan roolin luokassa (ennen kuin kasvavat opettajuuteen enemmän), voi olla, etteivät he näe omia vaikutusmahdollisuuksiaan ja sitä valtaa, mikä heiltä voisi oppilaiden inspiroimiseksi löytyä. Nuorten opettajien voi myös olla haastavaa ottaa auktoritaarisen opettajan rooli (esim. yläkoulun ruotsinopettajana), mikä saattaa vaikuttaa siihen, ettei alalle lopulta haluta hakeutua lainkaan. Opiskelijoita voitaisiin tukea tässä voimakkaammin, ja esimerkiksi Jyväskylän yliopistossa, jossa aineenopettajan opinnot ja pedagogiset opinnot alkavat heti yliopiston alussa, ollaan mahdollisesti oikeilla jäljillä tämän suhteen. Ruotsin kieltä kohtaan hallitsevan negatiivisen asenneilmapiirin on kenties muututtava alan sisältä käsin (pohjoismaisten kielten ja ruotsin oppiaineet, pedagogisten opintojen järjestäjätahot, OAJ ja muut alan työelämäjärjestöt), mutta toisaalta Suomen jokseenkin kriisiytyneen koulutusjärjestelmän ja alati laskevien PISA-tulosten näkökannalta ruotsinopettajuuden ongelmat taitavat valitettavasti olla vain yksi pieni osa isompaa kokonaisuutta.